

SKÄRGÅRDEN

Från Grisslehamn till Landsort • Grundad 1998 • Nr 50 • 16-17 december 2021 • Pris 20 kronor

"Vi kommer nu förändra strandskyddet i grunden vilket kommer göra stor skillnad för människor på landsbygden och även för skärgårdens kärnöar."

Annie Lööf, (C)

SIDAN 2

FOTO: YLVA BERGMAN

"Tji fick vi"

Lennart Gylling, tidigare Tjocköbo, som fick sina husdrömmar krossade på grund av två hästar.

SIDORNA 16-17

"Den särbehandling som vi utsätts för bara för att vi bor där vi gör måste upphöra."

Lotten Hjelm, ordförande i Skärgårdarnas Riksförbund.

SIDAN 4

FOTO: PRIVAT

TEMANUMMER STRANDSKYDDET

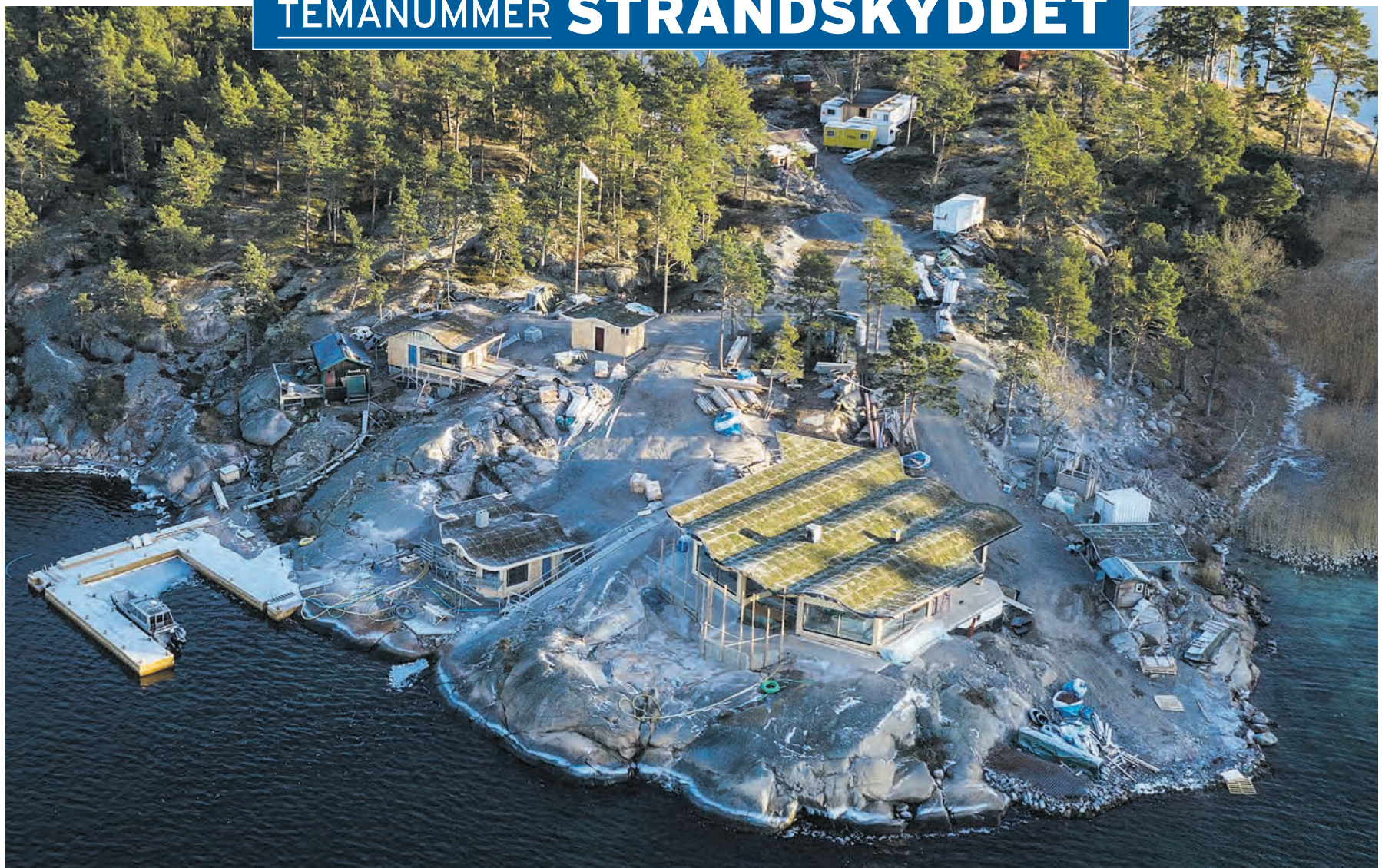

FOTO: HAMPUS MÖRNER

Stenhård strandskyddslag och godtycke styr öarnas framtid

En person bötfälls för att ha rengjort ett berg medan en annan tillåts spränga bort stora delar av berggrunden på sin ö. Vissa får lov att uppföra jättebyggnader som domineras av enorma glaspartier samtidigt som andra förbjuds att ha ett större

fönster i sin bastu. Är vi alla lika inför lagen och finns det någon framtid för en levande skärgård med strandskyddets repressiva regelverk?

SIDORNA 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19

"Det riskerar att bli en roulette för skärgården."

Gustav Hemming (C), skärgårdsregionråd, om det nya förslaget till strandskyddslag.

SIDAN 7

FOTO: REGION STOCKHOLM

"Varför får vi alltid kämpa mot kommunens bygglovsprövande verksamhet?"

Kymendöbor i öppet brev till Haninge kommun

SIDAN 11

FOTO: LÄNSSTYRELSEN

"Det skulle behövas en skärgårdsutredning."

Landshövding Sven-Erik Österberg efterlyser en kartläggning av levnadsvillkoren i skärgården.

SIDAN 19

9 771650 472004 >

NYHETSTIPS 0733-54 54 40 • E-POST redaktionen@skargarden.se • www.skargarden.se

POSTIDNING A

KRÖNIKA

LASSE SÖDERMAN

God vilja kan göra viss skillnad

En ocean av paragrafer, förbud och olika typer av skydd finns i den generösa verktygslåda som står till förfogande när strandskyddsärenden ska avgöras.

Att få lov att bygga en brygga är till exempel i regel dömt att misslyckas. Att den för sin funktion måste ligga vid vattnet är inget hållbart argument. Finns en trafikbrygga på ön är sökande riktigt illa ute för då bedöms man inte ha något behov av en egen. Att bryggan ska ligga på en sjötomt, där hemfridszon gäller, är inte heller ett godtagbart skäl eftersom den sticker ut över vattnet och det är helgat åt det rörliga friluftslivet. Bryggan skuggar också botten vilket påstås vara skadligt. Dessutom kan vattnet utanför den vara en möjlig uppväxtplats för fisk. Precis som var enda kubikmillimeter av hela Östersjön så glöm planerna om en egen brygga.

DE RESTRIKTIVA lagarna är så skrivna att det inte går att uttyda mått för vad hemfridszoner, storlek på fönster och avstånd till närmsta trafikbrygga ska vara. Det är alltid en bedömningsfråga i de enskilda fallen vilket i praktiken riskerar att göra besluten godtyckliga och rättsosäkra.

Det är i dessa grumliga vatten som människors drömmar grusas och hela skärgården sätts på sparlåga.

På sidan 19 i dagens tidning säger landshövding Sven-Erik Österberg att han vill att en särskild skärgårdsutredning startas. Den ska ta ett helhetsgrepp kring hur en levande skärgård skapas för Österberg menar att det finns fler problem än strandskyddet som bör genomlysas. Det är ett lovligt initiativ men sannolikt finns de svar som landshövdingen nu vill söka redan i de många rapporter, visioner och strategier som producerats genom åren. Med stor säkerhet ska även kommande utredning visa att det framför allt är strandskyddsreglerna som motverkar en levande skärgård.

Den nya utredningen måste därför vara tydligt resultat-inriktad för att bli meningsfull och göra verklig skillnad.

LANDSHÖVDINGENS resonemang om att lättnader i strandskyddet skulle riskera att gynna rika framför skärgårdsborna väcker frågor och är i sig paradoxalt. För ironiskt nog är det just de välbesuttna, som med dagens regelverk, har störst chans att få bygga. Det är de som har råd att anlita skickliga arkitekter, konsulter och advokater som vet hur myndigheternas jurister ska överlistas.

Det är förvånande att landshövdingen inte tycks se sambandet mellan de höga fastighetspriserna och det tuffa regelverket. Eftersom det är så svårt att få bygga på öarna är utbudet av hus ytterst begränsat vilket driver upp priserna till fantasinivåer.

Länsstyrelsen har ett visst tolkningsutrymme när den beslutar i strandskyddsärenden och kan bli mer pragmatisk när den gör sina bedömningar. Men det kräver förstås att viljan finns.

5 FRÅGOR TILL

Annie Lööf,

partiledare för Centerpartiet

Hur blir det med strandskydds-uppgörelsen nu när Miljöpartiet lämnat regeringen?

– Regeringen har redan skickat grunden till lagrådet, som nu ska ge besked och därefter omvandlas det till en proposition som läggs på riksdagens bord.

Tror du att den kommer gå igenom?

– Vi vill gå fram med de här förändringarna i strandskyddslagstiftningen, men det som oroar mig nu är att andra partier, allt från vänsterpartier till moderater och kristdemokrater, vill stoppa lagförslaget. Då blir det ingen förändring alls, vilket vore oerhört tråkigt. Jag utgår från att fler partier tänker om och röstar igenom det här, vilket skulle innebära de största förändringarna sedan strandskyddet infördes 1975.

Kommer det nya förslaget innebära några lättnader för Stockholms skärgård, eller enbart skärpningar?

– Det kommer att se olika ut. För Centerpartiet har det varit viktigt att hitta ett mer rättvist strandskydd och möj-

liggöra utveckling, även i skärgården. Den stora poängen är man ska göra en bedömning i varje enskilt fall och ge kommunerna större utrymme och verktyg att peka ut områden på ett helt annat sätt än tidigare. På vissa skärgårdsöar, framförallt de som ligger nära Stockholm i kranskommuner, kommer det att bli striktare. Men de som ligger längre ut kommer att ha en större möjlighet att utvecklas, och det kommer vara kommunerna som får det ansvaret att se över var det finns lågt bebyggelsetryck som möjliggör för utveckling av näringsverksamhet eller fritidsboende.

Lagradsremissen föreslår att länsstyrelserna ska pröva alla dispenser med stor restriktivitet. Vad blir skillnaden mot hur de hanteras idag?

– En ny del av reformen är att man ska utgå från bebyggelsetryck för att avgöra vid vilka platser det ska gå att bygga strandnära. På platser där trycket är lågt, som på många platser i gles- och landsbygd, blir det betydligt enklare att bygga. Där trycket är av normalgrad ska det varken bli enklare

eller svårare att bygga strandnära, utan där ska de vanliga dispenssskälerna fortsatt gälla. På platser där det är ett högt bebyggelsetryck råder det redan idag stor restriktivitet för dispensgivning och lagradsremissen anger att denna praxis ska fortsätta gälla som idag. Vad gäller Stockholms skärgård kan det komma att finnas undantag som möjliggör utveckling och nödvändig samhällsservice för permanentboende på centrala öar.

När översynen av det utökade strandskyddet gjordes för tio år sedan ville C att det skulle reduceras och hanteras i de

enskilda fallen av länsstyrelserna. Blev det som ni tänkt?

– Tidigare översyner av strandskyddet har inte lett till den utveckling och de förbättringar vi har velat se. I vissa avseenden ledde det till ännu mer begränsade möjligheter att kunna leva och utvecklas på landsbygden. Därför är vi glada att vi nu kommer förändra strandskyddet i grunden vilket kommer göra stor skillnad för människor på landsbygden och även för skärgårdens kärnöar.

YLVA BERGMAN TEXT OCH FOTO
ylva@skargarden.se Tel: 08-54 54 27 04

RÖSTER I SKÄRGÅRDEN

Strandskyddet - hjälper eller stjälper Stockholms skärgård?

Erik Roxell, Blidö

– Strandskyddet är åt helvete för oss som bor och är uppväxta i skärgården. Vi som äger strandnära marker bestraffas för att det rörliga friluftslivet ska användas och utnyttja vår egendom.

Stefan Kvist, Norrtälje och Gräskö

– Jag tycker det är för mycket fokus på strandskyddet och allemansrätten, och för litet på äganderätten. Speciellt för bofasta i skärgården.

Emil Rahle, Resarö

– Vill vi fortsätta ha en levande skärgård där folk ska vilja bo och semestera? Då måste strandskyddet vara utformat så att man kan bygga ut eller bygga nytt även nära vattnet!

Wanda Eklund, Stomnarö

– Det beror på. Å ena sidan behövs det orörd natur för djurens skull, tycker jag. Å andra sidan tycker jag att det är okey att bygga på tomter som redan är bebyggda.

Daniel Ericsson, Lilla Gräskö

– Beroende på vilken handläggare kan bedömningen vid till exempel muddring skilja mellan två fastigheter som ligger femtio meter från varandra. Det är skrämmande att det kan skilja så mycket hos en myndighet med så stor makt.

BILDNOTIS FOTO: HENRIK AHLÉN.

Årets Julrunda på Örnö gick av stapeln den 11 december. Lokalt producerat livsmedel, hantverk, litteratur, julgranar och julmat erbjöds dem som med gratisbuss, låncykel eller egen bil tog sig runt mellan Hässelmaras, Västergården, Kyrkviken, Sundby och Brunnsviken.

SKÄRGÅRDEN

Utgivare: Per Texta Förlag AB
Hammarby Fabriksväg 25, 8 tr,
120 30 Stockholm
Redaktionen tel: 08-54 54 27 10
Tipstel: 0733-54 54 40

REDAKTION

Chefredaktör och ansvarig utgivare:
Lasse Söderman
tel: 08-54 54 27 23
lasse@skargarden.se

Reportrar:

Ylva Bergman
tel: 08-54 54 27 04
ylva@skargarden.se

Peter Augustsson
tel: 08-54 54 27 24
peter@skargarden.se

Johan Bjurer
tel: 08-54 54 27 10
johan.bjurer@outlook.com

Jonas Hållén,
tel: 08-54 54 27 10
jonas@skargarden.se

Ingrid Hedman,
tel: 08-54 54 27 10
redaktionen@skargarden.se

Sofia Broomé,
tel: 08-54 54 27 10
sofia.b@skargarden.se

Layout:
Ola Blomqvist
tel: 08-54 54 27 15
ola@skargarden.se

ANNONSER
FÖRETAGSANNONSER
Ulf Gustavsson
tel: 08-54 54 27 03,
ulf@mancan.se

PRENUMERATIONER

pren@skargarden.se
Tel: 08-54 54 27 13
Ord. teltid: Mån, tis
och fre 9:30-11:30,
ons 13-14
Mejla gärna!
Helårsprenumeration
(50 nr) kostar 515 kr.

Tryck: Bold Printing Mitt
2021

NYHETSTIPS och DEBATTINLÄGG:
tel: 0733-54 54 40 • e-post: redaktionen@skargarden.se

DEN HÄR TIDNINGEN ÄR TS-KONTROLLERAD
Annonsera i TS-kontrollerade tidningar
så du vet vad du får för pengarna.

Hög musik från Seglarbaren har tidigare stört boende på Utö men nu anses volymen vara okej.

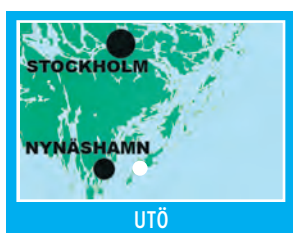
FOTO: PEWE.

Seglarbaren polisanmäls

Seglarbaren som drivs av Utö Vårdshus AB polisanmäls av länsstyrelsen för brott mot områdesskyddet inom Utö Naturreservat. Musik har spelats utomhus även nattetid och har upplevts som störande menar myndigheten men i somras var grannen som anmälde det hela nöjd med verksamheten.

Länsstyrelsen polisanmäler Utö Vårdshus AB för brott mot områdesskydd. Orsaken är att det spelades musik för högt på Seglarbaren under sommarsäsongen 2020. Området som Seglarbaren ligger på är naturreservat och reservatsföreskrifterna förbjuder användning av radioapparat, gramfon och bandspelare på ett för andra störande sätt.

Länsstyrelsen startade ett tillsynsärendet efter anmälan

den 4 juni från en granne till Seglarbaren. Musiken som spelades på Seglarbaren var för högljudd och att den spelades utomhus och nattetid

gjorde det extra störande. Ärendet avslutades nyligen utan åtgärd, när baren stängde efter sommarsäsongen.

Länsstyrelsen har uppmanat verksamhetsutövaren att söka dispens om man har för avsikt att fortsätta spela musik.

– Det ska finnas särskilda skäl, en konkret anledning för att få dispens. Det ska vägas emot den störning som det innebär för reservatet, så det blir en bedömningsfråga, säger Sara Sundin, som är enhetschef på länsstyrelsen och fattade beslutet att polisanmäla.

Vad var syftet med polisanmälan?

– Det är vår skyldighet som reservatmyndighet. Vi har till-

syn över att reservatsbestämelsen efterlevs, säger hon.

HÖSTEN 2020 polisanmälades Seglarbarens verksamhet av Stefan Lidbrink, som även låg bakom anmälan till länsstyrelsen men när Skärgården kontaktar honom säger han så här:

– Jag tycker det är jättedumt med länsstyrelsens polisanmälan. Sommaren 2020 då fick jag totaltrupp när jag inte kunde sova för att jag hade basen in i min säng fram till klockan ett på natten men i början på sommaren 2021 hade vi ett möte med bland andra ägaren till Seglarbaren och under sommaren 2021 har de skött sig alldeles ut-

märkt, säger Stefan Lidbrink.

Orsaken till att han kontaktade länsstyrelsen den 4 juni innan Seglarbaren ens var öppnad, var preventiv, eftersom ljudnivån inte hade kunnat utredas, då Seglarbaren hade hunnit stänga för säsongen när tillsynen skulle utövas.

Det senaste Seglarbarens ägare, Stefan Guldstrand hörde från länsstyrelsen var att tillsynsärendet var avslutat. Han kände inte till länsstyrelsens polisanmälan.

– Jag har inte hört ett ljud om det här! säger han.

Han har drivit Utö vårdshus och Seglarbaren i 25 år.

– Vi öppnar veckan innan midsommar och stänger när skolorna börjar i augusti och

i år har vi haft öppet till klockan ett på natten. Vi har dock gått åt andra hållet ljudmässigt. Vi har spelat loungemusik och haft många små högtalare för att kunna hålla nere ljudnivån, säger Stefan Guldstrand.

Något som alltså grannen Stefan Lidbrink, tycker har fungerat bra, så bra att han så här när länsstyrelsen informerades om polisanmälan:

– Jag sa att de inte skulle gå vidare med anmälan, eftersom vi har löst problematiken med Seglarbaren, säger Stefan Lidbrink.

SOFIA BROOMÉ
sofia.b@skargarden.se
Tel: 08-54 54 27 10

TEXT

Åldersgränsen för vattenskoter höjs ej

Att vissa framför vattenskoter vårdslöst ska stävas genom införande av körkort och böter på plats men någon höjd åldersgräns blir det inte.

Det blir ingen ändring av åldersgränsen på 15 år för att köra vattenskoter. Transportstyrelsen vill först utvärdera effekterna av de planerade åtgärderna, böter och körkort. Det visar slutredovisningen av Transportstyrelsens regeringsuppdrag att utreda åldersgräns för att köra vattenskoter:

– Vi har kommit fram till att det i nuläget inte finns

tillräckliga skäl att föreslå en höjning av åldersgränsen. Kravet på förarbevis införs 1 maj och vår bedömning är att den nya lagen behöver träda i kraft och utvärderas innan åldersgränsen eventuellt förändras, säger Erika Persson, utredare på avdelning Sjö- och luftfart på Transportstyrelsen, i ett pressmeddelande.

UNDER DE tre senaste somrarna har åldersgränsen varit 15 år och regeringen har givit Transportstyrelsen i uppdrag att utvärdera den. Enligt myndigheten finns indikationer på att en höjning av åldersgränsen vore bra. Sjöpolisen och Kustbevakningen är av den mening, eftersom vattenskotarna har kraftfulla motorer och kan köras i hög hastighet. I Norge är åldersgränsen 18 år. Samtidigt är de flesta som är inblandade i olyckor 20 - 35 år. Att polisen numer kan bötfälla på plats kan påverka

framförandet av vattenskotrar menar Transportstyrelsen.

– Vi tror att de här förändringarna gör att man kan komma till rätta med en del av den buskörning som förekommit tidigare säsonger. Samtidigt är det viktigt att följa utvecklingen och skulle åldersgränsen behöva höjas i framtiden är det ingenting vi kommer att motsätta oss, säger Transportstyrelsens utredare Erika Persson.

SOFIA BROOMÉ
sofia.b@skargarden.se
Tel: 08-54 54 27 10

TEXT

Det blir ingen ny åldersgräns för vattenskotarförare.

FOTO: ADOBE STOCK

INSÄNDARE & DEBATT

Skriv kort, max 2 000 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera texterna. Insändare får undertecknas med signatur men tidningen ska alltid ha skribentens namn och telefonnummer. Inläggen skickas till: Skärgården * Hammarby Fabriksväg 43, 5 tr * 120 30 Stockholm eller redaktionen@skargarden.se.

När nu möjligheten att utveckla boende och näringsverksamhet ska försvåras ytterligare i skärgården frågar man sig om det verkligen är förenligt med ett rättssäkerhetsperspektiv, skriver Lotten Hjelm, SRF.

FOTO: LASSE SÖDERMAN

Slår hårt mot öarnas befolkning

Regeringen överlämnade för ett par veckor sedan en remiss till Lagrådet angående nya regler för strandskydd. I det 200 sidor långa dokumentet nämns inte på en rad att det bor människor i kust- och skärgårdsområdet som i hög grad berörs av förslagen. Vi är runt 90 000 personer.

Skärgårdarnas Riksförbund anser att utredningen och lagrådsremissen om ett differentierat strandskydd ska läggas i papperskorgen i den delen av förslaget som gäller kust och skärgård. I stället bör en ny utredning tillsättas med uppdrag att:

- behålla 100 m strandskydd generellt och ingen ytterligare skärpning.

- införa ett nytt särskilt skäl för dispens generellt som tydligt medger att nya verksamheter kan etableras inom strandskyddat område när det är av vikt för verksamheten.

- det utvidgade strandskyddet ses över igen och reduceras kraftigt till där det verkligen

behövs. Uppdraget ges till en grupp som besitter breda kompetenser.

- ge kommuner och regioner ett tydligare mandat att se till landsutveckling också inom kust- och skärgårdsområdet. Kommunerna ska ha mandat att besluta i strandskyddsfrågor och även regionerna bör ha en roll.

Restriktiv tillämpning

Enligt förslaget ska dagens mycket restriktiva strandskyddslagstiftning tillämpas ännu mer restriktivt i just kust- och skärgårdsområden. Det kommer att begränsa möjligheten till bostadsbyggande och näringsverksamhet ytterligare. Till detta kommer att samma restriktivitet ska tillämpas inom hela det område som fått utvidgat strandskydd till 300 m. Det gäller en mycket stor del av Sveriges kust och skärgård vilket många inte känner till. Det handlar om sammanlagt 2 500 mil.

I Lagrådsremissen fram-

hålls att riksdagen har angett att det övergripande målet för den svenska landsbygdspolitiken ska vara en livskraftig landsbygd med likvärdiga och goda möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet (prop. 2017/-18:179). När nu möjligheten att utveckla sitt boende eller sin näringsverksamhet ska försvåras ytterligare i kust- och skärgårdsområdet frågar man sig som boende och företagare i skärgården om detta verkligen är förenligt med ett rättssäkerhetsperspektiv.

Närheten till vattnet

När man bor och verkar i skärgården är man utan pardon beroende av vattnet. Man behöver bo nära och ha en brygga att lägga till vid med sin båt. Helst ett båthus faktiskt, eftersom det är en säkerhetsfråga att gå ombord i en snög och blöt båt under vintermånaderna och vara

tvungen att hoppa på hala bryggor. Skärgården har andra levnadsvillkor på vintern än under de förföriska sommar-månaderna. Det sprids idag myter och osanningar om att tillgången till stränder och allmänhetens möjligheter att röra sig i naturen är hotad. Det är inte sant. Vi har stor tillgång till både natur och stränder i vårt land.

Syftet med skärpningarna är att förhindra fritidshusbyggelse. Den helt övervägande delen av strandskyddsdispenser idag handlar om tillägg inom befintliga tomter som att bygga en bod, ett gästhus, en veranda, en ny strandskoning, en avloppsanläggning, ett nytt elskåp eller dylikt. Det avstyckas mycket få nya tomter inom strandskyddat område. Samma sak gäller bebyggelsepåverkad strand. SCB redovisar att 28 procent av våra havsstrandlinjer är bebyggelsepåverkade. Det beräknas genom att man utgår från någonting som gjorts av

mänsklig hand som ligger inom 100 m från en strand. I staden besväras man inte av att det finns hus och människor när man är ute på promenad.

Samexistens

Tvärtom ser vi att den stora majoriteten av de besökare som kommer ut i våra skärgårdar under de nio sommarveckorna efterfrågar att det finns matställen, handelsbodar, bekväma faciliteter för övernattning, iordningställda och uppmärkta vandringsleder med mera. Med anledning av detta kan man fråga om inte att det allmänna, det vill säga kommunerna i stället skulle ta ett större ansvar för sådant som toaletter, sophämtning och iordningställda badplatser för de besökare som kommer ut i skärgårdarna under dessa sommarveckor för att idka friluftsliv.

För att kust- och skärgårdsområdet ska var ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart behöver det finnas människor där som bor och

verkar året runt, som upprätthåller den biologiska mångfalden och hävden genom ett aktivt jordbruk och tar ansvar för en utvecklad besöksnärings som ger stadsmänniskor möjlighet till ett berikande friluftsliv. Det lilla kvarvarande spillran av det småskaliga, kustnära fisket behöver också värnas. Det är i verkligheten inte något problem att samexistera, utan tvärtom. Besökarna uppskattar att det finns människor som bor året runt som upprätthåller hävd och gör i ordning faciliteter.

Vi skärgårdsbor vill bo kvar och kunna bygga ett hus till våra barn och vi vill kunna fortsätta livnära oss här och även ha möjlighet att delta i det moderna samhället på samma villkor som andra. Den särbehandling som vi utsätts för bara för att vi bor där vi gör måste upphöra.

LOTTE HJELM
Ordförande Skärgårdarnas Riksförbund

Nytt förslag om strandskydd ger för mycket tolkningsutrymme

Förslaget till ny strandskyddslagstiftning är en svårtolkad kompromiss som är präglad av de tuffa förhandlingarna mellan den dåvarande rödgröna regeringen och Centerpartiet. För landsbygdsområden i stora delar av Sverige, och vissa delar av Stockholmsregionen, kommer det troligen att innebära stora lättnader. Förtätorter och tätortsnära landsbygd i Stockholms län kommer strandskyddet uppenbarligen att

stärkas. Men hur förslaget, om det genomförs, kommer att påverka Stockholms skärgård är inte lika självklart.

HUVUDPRINCIPEN är att områden med högt exploateringsstryck eller hög efterfrågan på bostäder ska ha svårt att få dispens från strandskyddet. Samtidigt nämns att möjligheten till utveckling och nödvändig samhällsservice för permanentboende på centrala

öar i skärgården behöver beaktas, och formuleringar i lagrådsremissen indikerar att skärgården inte generellt ska anses ha högt exploaterings- och efterfrågetryck.

Förslaget har därmed byggt in otydligheter som kommer att behöva tolkas av länsstyrelsen och i rättsväsendet och är därför omöjligt att veta hur dessa tolkningar kommer att falla ut. Även om hoppet är det sista som överger männi-

skan, är ökad osäkerhet och fler myndighetstolkningar inte det som alla vi som vill ha en levande skärgård har hoppats på och lobbats för.

DET ÄR DOCK välkommet att den nya lagstiftningen, om den genomförs, ska utvärderas inom fem år. Min starka rekommendation är därför att skärgårdsbor, skärgårdsföreningar, skärgårdskommuner och andra aktörer aktivt testar

lagstiftningen. Om utfallet blir att bostadsbyggande på kärnorna försvåras behöver vi tillsammans samla in erfarenheterna och ge dem maximal tyngd när denna utvärdering genomförs.

Jag vill också uppmana Socialdemokraterna och Centerpartiet i riksdagen att pröva möjligheterna att göra upp om strandskyddet med Moderaterna i miljö- och jordbruksutskottet som kommer be-

handla regeringens proposition. Bara genom att byta några ”eller” mot några ”och” kan ganska stora förbättringar ske som gör att både landsbygdsbor och skärgårdsbor i hela vårt land skulle kunna vara glada och känna hopp om bättre lokal utveckling tillsammans.

GUSTAV HEMMING (C)
Skärgårdsregionråd i Region Stockholm

SKRIDSKODISCO,
18 DEC, KL 11-17
ÖPPET LÄNGRE,
18-19 DEC, KL 10-20

EN LUSARE JUL I SICKLA

I år firar vi julen extra mycket. För att hela Sickla strålar som aldrig förr efter en tids tomteverkstad med nya klappfyllda butiker, pepparkaksdoftande caféer och smakfulla restauranger. För att det vankas disco på skridsko med DJ, glögg och grill. Men framför allt för att vi äntligen får njuta av varandras sällskap igen. Mer om julens händelser på sickla.se

SICKLA

DEN IDÉDRIVNA STADEN

150 personer blev utan bastu

Värmdö kommun gav klartecken för en 9 kvm stor bastu på en ö vid Möja som ägs av en båtklubb med 150 medlemmar. Bastun skulle byggas 15 meter från ett befintligt hus. Klubben anförde att om medlemmarnas behov av hygien kunde skötas på platsen skulle de kunna nyttja ön i större omfattning. Länsstyrelsen upphävde beslutet bland annat med motiveringen att det inte var styrkt att klubben bedriver sådan verksamhet som motiverar bygget. Dessutom är det naturmark där bastun skulle byggas vilket gör platsen allemansrättsligt tillgänglig. **LS**

Sju familjer blev utan bastu

På Nämdö fick sju fastighetsägare lov av Värmdö kommun att bygga en gemensam bastu på 14 kvm. Den skulle byggas vid en brygga där det redan står en sjöbod liksom sop-tunnor. Länsstyrelsen upphävde beslutet med motiveringen att hemfridszon inte gäller på platsen som inte heller anses ianspråktagen. Därmed är platsen allemansrättsligt tillgänglig och det allmännas intresse väger tyngre än det privata. **LS**

Nej till bygge på Träskö

En man på Träskö ansökte om att få bygga en komplementbyggnad nio meter ifrån ett befintligt fritidshus och Värmdö kommun sade ja till projektet. Länsstyrelsen överprövade ärendet och sade nej då den menade att byggnaden skulle ha en privatiserande effekt och då det är naturmark på platsen för bygget bedöms den vara allemansrättsligt tillgänglig. **LS**

Detaljplan underordnad

En man i Betsede, som äger en bebyggd strandtomt, ansökte om att få bygga en brygga på 17,5 kvm för bad, fiske och båt. Enligt detaljplanen för området får privat brygga uppföras varför Värmdö kommun sade ja till projektet men länsstyrelsen sade nej. Enligt myndigheten räcker det inte med att detaljplanen tillåter en brygga utan det krävs också strandskyddsdispens. Länsstyrelsen konstaterar att landområdet i direkt anslutning till platsen för bryggan visserligen är ianspråktagen. Där emot inte vattenområdet utanför och bryggans storlek kan antas ha en avhållande effekt på det rörliga friluftslivet. **LS**

I det nya förslaget till strandskyddslag ska många delar av kusten och skärgården få ett förstärkt skydd.

Åsikter går isär om nytt förslag för strandskyddet

“Ett mer rättvist strandskydd” – så kallas den uppgörelse som i november slöts mellan Centerpartiet och regeringspartierna, efter att ha varit en brinnande inrikespolitisk fråga under året. Men vad blir konsekvenserna för skärgården?

Frågan om strandskyddet fanns med som en av de 73 punkter inom Januariavtalet som slöts mellan Centerpartiet, Liberalerna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet 2019. En utredning tillsattes, med syfte att reformera strandskyddet och komma fram till ett mer differentierat strandskydd, som tar hänsyn till olika exploateringsgrad i olika delar av landet.

I november i år nåddes till slut en uppgörelse mellan Centerpartiet och regeringspartierna i frågorna om strandskyddet och skogen, vilket blev

avgörande för att Magdalena Andersson (S) tilläts tillträda som statsminister. Nu har regeringen beslutat om en lagrådsremiss utifrån uppgörelsen.

DET NYA förslaget utgår ifrån att lättnader i strandskyddet ska kunna göras i områden med lågt bebyggelsestryck, samtidigt som skyddet ska skärpas där trycket är högt.

En av förändringarna är att det som idag kallas LIS-områden, område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, ersätts med en ny typ

av områden – så kallade strandnära utvecklingsområden. Dessa ska ge kommuner större inflytande och kunna användas i hela landet där det är lågt bebyggelsestryck, god tillgång till obebyggt strand-skyddat område och där området inte är av särskild betydelse för något av strand-skyddets syften.

Men i lagrådsremissen skriver man att “stora delar av Sveriges kuststräcka sannolikt inte uppfyller kriterierna” för att komma ifråga som strandnära utvecklingsområden, samt specifikt att det vid “merparten av kusten och kustskärgården söder om Forsmark och delar av de stora sjöarna Vänern, Vättern och Mälaren inte kommer att vara möjligt att tillämpa de lättnader som avses

gälla inom strandnära utvecklingsområden”. Länsstyrelserna får i förslaget i särskilt uppdrag att pröva sådana beslut.

Man skriver samtidigt att “möjlighet till utveckling och nödvändig samhällsservice för permanentboende på centrala öar i skärgården behöver dock beaktas”.

PÅ VISSA ställen, däribland kusterna och skärgårdarna, föreslås ett förstärkt skydd vilket innebär att stor restriktivitet ska gälla för dispenser på de platser där bebyggelsestrycket är högt eller efterfrågan på mark för fritidshusbyggande är mycket stor. Även dispenser för att utvidga befintliga verksamheter ska bli svårare att få.

Regeringen föreslår också

att det generella strandskyddet ska upphävas vid sjöar mindre än en hektar och vattendrag som är smalare än två meter, och vid anlagda sjöar och vattendrag. Där ska istället en princip om fri passage om 40 meter längs vattnet tillämpas. Att upphäva strandskyddet vid dessa platser är något som länsstyrelserna redan idag har möjlighet till, och det ser därför olika ut i landet.

Nästa steg är nu att regeringen lägger en proposition till riksdagen. Går den igenom så kan förändringarna träda i kraft 1 juli 2022. I remissen skriver man att bestämmelserna och dess effekter bör utvärderas senast fem år efter att de börjat gälla.

YLVA BERGMAN TEXT OCH FOTO
ylva@skargarden.se Tel: 08-54 54 27 04

Så kommenterar några av skärgårdens aktörer det nya strandskyddsförslaget

FOTO: SUSSI LORINDER

Michaela Fletcher (M), KSO i Österåker:

– De har helt missat målet. Det har gjorts lättnader för norra Sverige som absolut kan behöva det, men här har byggandet bara försvärats och det inskränker äganderätten. Jag tror inte att det blir mer makt till kommunerna. Vi kan göra hur många detaljplaner vi vill, men sedan överprövas det av länsstyrelsen som inte är en demokratisk församling utan består av tjänstemän. Man behöver göra ett omtag på det här och det hoppas jag en moderatledd regering kan göra efter 11 september 2022.

Bo Tyrefors, Skärgårdens intresseföreningars kontaktorganisation (Siko):

– Det nya lagförslaget innebär att man öppnar för byggande i liten skala vid inlandssjöar i obebyggda trakter, och som en kompensation ska strandskyddet stärkas i kust och skärgård.

Här finns familjer som bott i generationer och tidigare levt på fiske och jordbruk och lite besöksnäring och har hemortsrätt på samma sätt som samerna i Norrland.

Syftet med skärpningarna är att förhindra fritidshusbebyggelse, men det är besvärande när åretruntboende dras över samma kam som sommarboende.

Siko anser att utredningen och lagrådsremissen om ett differentierat strandskydd ska läggas i papperskorgen i den delen som gäller förslagen för kust och skärgård.

FOTO: NATURSKYDDSFÖRENINGEN

Karin Lexén, generalsekreterare för Naturskyddsföreningen:

– Vi beklagar att det generella skyddet av mindre sjöar och vattendrag helt tas bort. Det handlar om tiotusentals kvadratkilometer stränder, som ofta har mycket höga ekologiska värden. Det är dock bra att man ska bevara en smalare zon av fri passage.

Vi välkomnar att områden med högt tryck på ny bebyggelse får ett förstärkt skydd, liksom stränder som är särskilt värdefulla för djur- och växtlivet. Det är något som vi länge verkat för. Vi är dock kritiska till att detta inte ska gälla fullt ut i de nya stora områden som kommunerna får peka ut för att lätta på strandskyddet, men här får vi se hur de slutliga förslagen ser ut.

Förslaget om att kommunerna ska kunna inrätta nya områden där det ska bli betydligt lättare att bygga kan också få avsevärda konsekvenser för natur och friluftsliv. Ett stort ansvar läggs på kommunerna att använda dessa nya möjligheter klokt.

Gustav Hemming (C), skärgårdsregionråd:

– Det är väldigt svårt att förutse effekterna för Stockholms skärgård. Jag är skeptisk till att det blir några lättnader, men det är bra att det för första gången finns något som liknar ett erkännande av kärnöarna. Lättnader i strandskyddet för kärnöar måste vara vägen framåt, för det skulle inte vara bra för skärgården med ett helt avskaffat strandskydd. Det måste bli en tydligare strategisk sortering av områden där det behövs utveckling och områden som är centrala att bevara. Det liggande förslaget riskerar att bli en roulette för skärgården, möjligheter kan öppnas men också stängas.

FOTO: ANNA MOLANDER

Malin Forsbrand (C), KSO i Vaxholm:

– Vi tycker det är bra att kommuner får mer eget inflytande över vad som kan byggas i strandnära områden. Tidigare lagstiftning kring LIS-områden gällde inte Vaxholm. Med den nya lagstiftningen kommer strandnära utvecklingsområden kunna inrättas i hela landet i områden med lågt bebyggelsetryck. I områden med mellan 7 000 och 40 000 invånare görs nu en bedömning från fall till fall i stället som tidigare där hela Stockholms län var exkluderat. Vi tycker det är bra att flera beslut kommer närmare medborgarna i stället för att det finns övergripande lagstiftning som inte är anpassad till en liten kommun vars bebyggelse nästan uteslutande ligger strandnära eller på öar.

FOTO: WWF

Yvonne Blombäck, programsamordnare för kust och skärgård på Världsnaturfonden WWF:

– Vi stödjer i stort sett överenskommelsen, eftersom den också ger ett starkare skydd för områden som idag är hårt exploaterade. Kraven på kommunerna att ta fram detaljplaner för områden nära vatten kommer nu att öka. Det kommer att kräva ökade resurser, särskilt för små kommuner som redan idag brottas med knappa resurser.

Meeri Wasberg (S), KSO i Haninge:

– I akt och mening att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten, finns risken att utvecklingen av skärgården som bostads- och verksamhetsort avstannar.

Jag befärar att det blir ännu svårare att möjliggöra välbehövlig utveckling i skärgården i form av bostäder och verksamhetslokaler. Vi är naturligtvis måna om att utvecklingen av skärgården sker klokt och med eftertanke men jag hade gärna sett att kommunerna i större utsträckning hade kunnat få möjlighet att göra en ansvarsfull avvägning för att möjliggöra fortsatt utveckling i skärgården.

Så har strandskyddslagen förändrats genom åren

Ursprungligen instiftades strandskyddslagen för att säkra allmänhetens tillgång till stränderna. Under åren har fler syften tillkommit, regelverk förändrats och lättnader och skärpningar införts. Här är en kortfattad historik över lagens milstolpar.

1950

Den första lagen som skyddar landets stränder tillkommer, i syfte att trygga allmänhetens tillgång till stränderna. Lagen tillkommer som en följd av fritidsutredningen 1938, då begreppet allemansrätt och den andra semesterveckan etableras och man från myndigheterna vill underlätta för folk i tätorterna att komma ut i naturen. En provisorisk lag kommer 1950 som ersätts av strandlagen 1952. Lagen gäller enbart i vissa utpekade områden.

1975

Ett generellt förbud mot bebyggelse på stränder både vid kusten och i inlandet i hela landet införs. Detta som följd av en kraftig expansion av bebyggelse, särskilt av fritidshus, under 60- och 70-talen.

1994

Strandskyddets syfte utvidgas till att även omfatta strändernas betydelse för den biologiska mångfalden, i samband med att naturvårdslagen ändras. Samtliga länsstyrelser får i uppdrag att ompröva sina beslut om strandskyddets omfattning senast 30 juni 1999. Det leder till olika regler i olika län.

2009-2010

Strandskyddsreglerna förändras, vilket innebär förtydliganden om vad som ska gälla för att få dispens, samt vissa lättnader. Det kommunala och regionala inflytandet ökar och kommuner kan i de enskilda fallen besluta om att ge dispens från förbuden.

Kraven skärps för att länsstyrelsen ska få utvidga ett strandskyddsområde från 100 till 300 meter från strandlinjen. Tidigare har detta skett om det behövs för att tillgodose något av strandskyddets syften, men enligt den nya formuleringen ska det ske för att säkerställa dem. Länsstyrelsen får i uppdrag att se över de gamla besluten om var området utökats till 300 meter och om så behövs, fatta nya beslut.

Kommunerna kan peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen – LIS-områden – i sin översiktsplanering.

2014

Lättnader införs i kriterierna för att häva strandskyddet vid små sjöar och vattendrag, om länsstyrelsen anser att det område som upphävandet avser har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

2021

En överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet kring förändringar i strandskyddslagstiftningen sluts. Denna är ännu ej beslutad av riksdagen, men kan om så sker börja gälla från och med 1 juli 2022.

Här är skärgårdens alla skydd

Vad är egentligen skillnaden på naturreservat, ramsarområden och riksintressen? Vad får man göra i ett Natura 2000-område? Tidningen Skärgården reder ut de vanligaste skydden som berör arkipelagen.

Nationalparker

Nationalpark är det starkaste skydd ett område kan få. I Sverige finns totalt 30 nationalparker, varav en ligger på Ångsö som hittills är den enda i Stockholms skärgård. För tillfället utreds dock bildandet av ytterligare en nationalpark i Nämndöskärgården.

Nationalparker bildas för att bevara särskild skyddsvärd natur och i regel gäller inte allemansrätten fullt ut här. Bland annat är hundar inte alltid välkomna eftersom de kan störa djurlivet, och möjligheterna att cykla, rida och köra skoter kan ofta vara begränsade.

Nationalparker bildas genom beslut av regering och riksdag och marken ägs av staten. Naturvårdsverket förbereder beslutet, tillsammans med länsstyrelser och andra lokala aktörer.

Naturreservat

Naturreservat är det vanligaste sättet att långsiktigt skydda natur och bildas för att bevara biologisk mångfald, värda och bevara värdefulla naturmiljöer eller för att tillgodose behovet av friluftsområden.

Naturreservat utgör 85 procent av all skyddad natur, kan bildas av både länsstyrelser och kommuner och kan omfatta såväl privat som allmän mark. Inom reservatet kan olika regler gälla beroende på syfte med reservatsbildningen.

I Stockholms län finns närmare 330 naturreservat.

Kulturresevat

Kulturresevat beslutas i regel av länsstyrelsen med syfte att kunna värda och bevara värdefulla kulturpräglade landskap.

Skärgårdsjordbruket på Brottö är klassat som kulturresevat. Huvuddelen av ön ingår i ett större område som är klassat som riksintresse för kulturmiljövården. Det innebär att miljön så långt som möjligt ska skyddas från ingrepp och åtgärder som påtagligt kan skada natur- och kulturmiljön. Både jordbruket och byggnader är representativa exempel på ett vardagslandskap som varit vanligt i hela länet och som idag är hotat.

Även Dalarö skeppsvraks-område är kulturresevat, utsett av Haninge kommun.

Natura 2000-områden

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest skyddsvärda naturområden. Naturvårdsverket samordnar arbetet med Natura 2000 i Sverige. Länsstyrelserna utför stora delar av arbetet, men viktiga aktörer är också Skogsstyrelsen, kommuner, markägare och jordbrukare.

I regel innebär inte ett Natura 2000-område något generellt stopp för pågående markanvändning eller utveckling av samhället. Tillstånd behövs dock för åtgärder som "på ett betydande sätt påverkar miljön" – detta kan exempelvis vara skogsbruksåtgärder, väsentliga ändringar av skötsel i en utpekad ängsmark eller åtgärder som kan påverka vattenmiljön.

I skärgården finns Natura 2000-områden på ett flertal ställen.

Biotopskyddsområden

Biotopskyddsområden är mindre mark- och vattenområden som utgör livsmiljöer för hotade och särskilt skyddsvärda djur- och växtarter. Inom ett biotopskyddsområde får det inte förekomma verksamheter eller åtgärder som kan skada naturmiljön.

Det finns två typer av biotopskyddsområden. Dels generella som regeringen beslutar om, exempelvis alléer, odlingsrösen i jordbruksmark och åkerholmar. Förutom de biotoper som är generellt skyddade kan länsstyrelsen, skogsstyrelsen eller kommunen fatta beslut om biotopskydd i det enskilda fallet. Exempel på naturmiljöer som kan få skydd genom ett enskilt beslut är små skogsmarksområden, rikkärr, naturbetesmarker eller naturliga bäckfåror.

I skärgården finns mindre områden utpekade som biotopskyddsområden bland annat på Ljusterö, Muskö, Ornö och Blidö.

Brottö skärgårdsjordbruk är Stockholms läns första statliga kulturresevat. I reservatet kan både natur- och kulturmiljövården som anläggningar, kunskaper och traditioner skyddas.

FOTO: YLVA BERGMAN

Strandskydd

Strandskyddet är ett allmänt skydd som gäller i hela landet. Det skyddade området är i vanliga fall 100 meter från strandkanten, både in på land och ut i vattnet. Länsstyrelsen kan ändra gränsen för strandskyddet, både genom att utöka eller minska det.

Strandskyddets ursprungliga syfte var att strandområdena ska vara tillgängliga för allmänhetens rekreation och friluftsliv. Strandskyddet har sedan dess fått ytterligare ett syfte – att vara ett skydd för djur och växter.

Inom strandskyddsområdet får inte nya byggnader uppföras, byggnaders användning ändras om det hindrar allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle fått färdas fritt, grävningsarbeten för byggnader utföras eller andra åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. Det innebär bland annat att sätta ut trädgårdsmöbler, anordna grillplatser, klippa gräs eller plantera trädgårdsväxter.

Utökat strandskydd

Stora delar av Stockholms skärgård är idag belagda med utökat strandskydd som gäller 300 meter från strandkanten.

Strandskyddsområden får utvidgas till högst 300 meter från strandlinjen. Tidigare har detta skett om det behövs för att tillgodose något av strandskyddets syften. Enligt den nya formuleringen i 7 kap 14 § miljöbalken ska det ske för att säkerställa strandskyddets syfte. Det innebär en skärpning av kravet att få utvidga det område som omfattas av strandskydd.

Djur- och växtskyddsområden

Dessa områden används för att skydda enstaka djur- eller växtarter under en viss tid på året, till exempel under fåglars häckningssäsong. Det kan innebära att man inte får gå in på området under denna tid.

I Stockholms län finns 57 områden utpekade som fågel- och sälskyddsområden varav merparten ligger i skärgården.

Riksintressen

Begreppet riksintresse används om två olika typer av områden – dels större områden som riksdagen beslutat om, dels områden som är riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken och där den ansvariga nationella myndigheten har ett ansvar för att ange anspråk.

De som riksdagen beslutat om enligt kap 4 i miljöbalken är större områden med stora natur- och kulturvärden samt värden för friluftslivet. De omfattar delar av våra kuster, fjäll och älvar och anges grovt direkt i lagen. Närmare avgränsning görs i kommunernas översiktsplaner i dialog med länsstyrelsen.

Kustområdena och skärgårdarna i Södermanland och Uppland från Oxelösund till Herräng och Singö är definierade som riksintresse där turismens och det rörliga friluftslivets intressen särskilt ska beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Ramsarområden

Ramsarkonventionen är en global naturvårdskonvention om att bevara våtmarker och vattenmiljöer och nyttja dem på ett hållbart sätt.

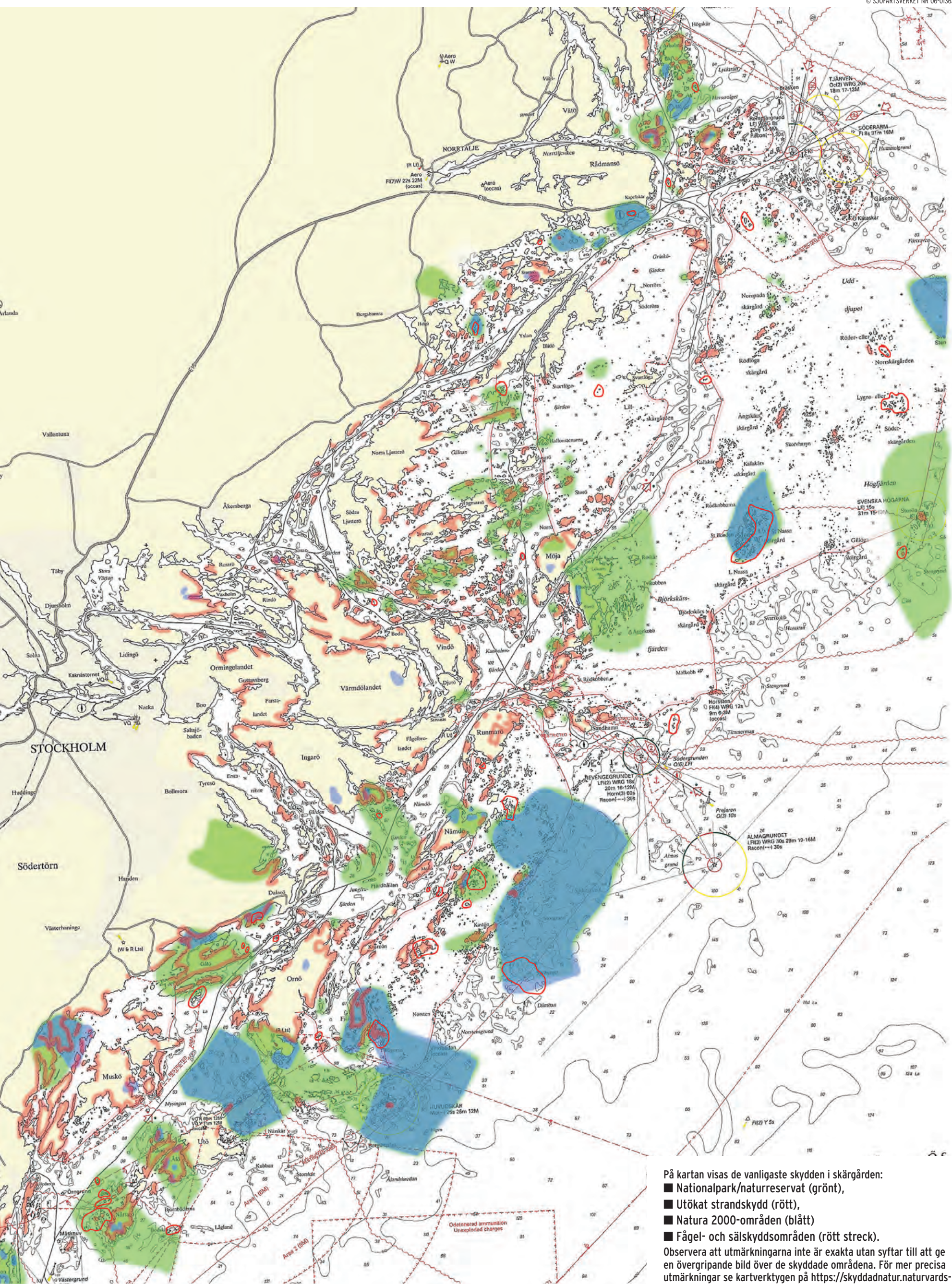
Varje medlemsland åtar sig att utse och bevara minst ett område av internationell betydelse, ett så kallat Ramsarområde. Kriterierna för utpekande baseras på ekologisk, botanisk, zoologisk, limnologisk eller hydrologisk betydelse. Ramsarområden kan ha värde till exempel som rast- eller häckningsområde för flyttande fåglar, som uppväxtområde för fisk eller som en viktig resurs för vattenförsörjning.

I Sverige finns 68 Ramsarområden, däribland Stockholms yttre skärgård som hamnade på listan 1989. Det består av öarna Sora Nassa, Lilla Nassa, Gillöga och Svenska Högarne.

KÄLLOR
<https://sverigenationalparker.se/>
www.lansstyrelsen.se
www.naturvardsverket.se
www.boverket.se
www.havochvatten.se

YLVA BERGMAN
 ylva@skargarden.se

TEXT
 Tel: 08-54 54 27 04

På kartan visas de vanligaste skydden i skärgården:

- Nationalpark/naturreservat (grönt),
- Utökat strandskydd (rött),
- Natura 2000-områden (blått)
- Fågel- och sälskyddsområden (rött streck).

Observera att utmärkningarna inte är exakta utan syftar till att ge en övergripande bild över de skyddade områdena. För mer precisa utmärkingar se kartverktygen på <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/> samt på länsstyrelsens webbplats.

Skuggande brygga stoppad

En fastighetsägare på Smådalarö ville ersätta sin pålbrygga, som delvis låg på fast mark, med en ny brygga med stenkista så man kunde lägga till med båt vid platsen. Haninge kommun sa ja till projektet men länsstyrelsen upphävde beslutet. Bland annat med motiveringen att det finns landförbindelse till platsen varför sökande inte har behov av en brygga. Myndigheten anser också att det vore fel att ersätta en pålbrygga med en brygga på stenkista eftersom den skulle skugga omgivningen. **LS**

L-formad brygga olämplig

En boende i Räfsnäs fick lov av Norrtälje kommun att ersätta en tolv meter lång brygga med en som skulle bli 9,8 meter och L-formad samt ha en tio meter lång landgång. Den gamla bryggan, som är 20 kvadratmeter stor, skulle rivas när den nya, som skulle bli totalt 39 kvadratmeter, byggdes.

Länsstyrelsen sade nej till bygget med motiveringen att den nya bryggans storlek och utformning skulle få en betydligt mer avhållande effekt på det rörliga friluftslivet än den gamla. **LS**

Avslag för fem meter

Under stormen Alfrida föll ett träd över en komplementbyggnad på Björkö och förstörde det. Fastighetsägaren ansökte om att få ersätta byggnaden med en ny som skulle bli 14 kvm stor och ligga fem meter ifrån det raserade huset. Förutom det finns på fastigheten en huvudbyggnad, ett växt-hus, två bodar och ytterligare en komplementbyggnad. Huset står nära varandra och Norrtälje kommun bedömde att platsen var tagen i anspråk och sa ja till nybygget.

Länsstyrelsen rev upp beslutet då den nya byggnaden skulle ligga 25 meter ifrån huvudbyggnaden och där anser myndigheten att hemfridszonen inte gäller. Länsstyrelsen bedömer att det allmännas intresse väger tyngre än den sökandes intresse att få uppföra byggnaden. **LS**

Nej till sjöbod på Helgö

Norrtälje kommun medgav strandskyddsdispens för bygget av en sjöbod på 10,2 kvadratmeter intill en brygga på Helgö men länsstyrelsen rev upp beslutet. Motiveringen var bland annat att bygget skulle medföra ökad privatisering samt att det är naturmark på platsen varför den ska vara allemansrättsligt tillgänglig. **LS**

Tvetydigt om privata bryggor

Är det fritt fram att lägga till vid någons privata brygga? I princip ja om inte bryggan ligger i direkt anslutning till en tomt – men bara för att det inte är straffbart är det inte heller någon lagstadgad rättighet.

– Många missuppfattar allemansrätten, säger Ingemar Ahlström, expert inom området.

Ibland åberopas allemansrätten när det gäller tilläggning vid privata bryggor. Osäkerheter uppstår till exempel på klubbholmar där båtklubbar äger och förvaltar brygganläggningar för klubbens medlemmar, om huruvida man kan avhysa den som lägger till där utan att vara medlem.

Så vad gäller egentligen för privata bryggor?

– Om det är privata bryggor som inte ligger vid någons tomt så finns inget uttalat förbud mot att lägga till där tillfälligt, så länge man inte är i vägen. Men det är självklart att om den som äger bryggan kommer och vill använda den så måste man ge sig därifrån, annars riskerar man straff för egenmäktigt förfarande, säger Ingemar Ahlström, en av landets främsta experter på allemansrätten och som bland annat jobbat med frågorna för Naturvårdsverket i över 40 års tid.

Varför anses bryggor vara "natur" som allmänheten ska få tillträde till?

– Bryggan räknas inte som natur, men ligger den utanför det man anser som en tomt i anslutning till ett hus, så är det ett område där allemansrätten gäller. Man får själv bedöma från fall till fall enligt principen Inte störa – Inte förstöra

Får man sätta upp skyltar om att tilläggning är förbjudet på privata bryggor?

– I princip är det förbjudet att sätta upp skyltar som avvisar allmänheten från områden där allemansrätten gäller. En förbudsskylt vid privat brygga är nog ett gränsfall, säger Ingemar Ahlström.

Han menar dock att många missförstår allemansrätten.

– Allemansrätten är inte definierad i lag. Om man jämför med yttrandefrihet så finns det en lag som talar om vad rättigheten innebär, men något sådant finns inte för allemansrätten. Det handlar mer om tolkningar. Det är problematiskt att många missuppfattar det som att man har en rättighet i att vara överallt och bete sig som man vill med hänvisning till att "vi har faktiskt allemansrätt i

Det är inte förbjudet att tillfälligt lägga till vid en privat brygga – så länge den inte ligger i anslutning till en tomt eller att ägaren själv hindras från användning.

FOTO: FEDELIX/PIXABAY

det här landet", säger han.

– Man kan inte säga att allt som inte är förbjudet ingår i allemansrätten. Den förutsätter ett stort mått av hänsyn och ansvar. Man kan bete sig ganska drumligt utan att det är straffbart. Det bästa är om man frågar om man får vara på bryggan.

EVENTUELLA tvister som kan uppstå får hanteras i domstol, men det är inte särskilt vanligt, enligt Ingemar Ahlström.

Han skulle vilja se att man gör ett omtag av allemansrätten.

– Den kom till i samband med en utredning på 40-talet och bygger på det friluftsliv vi hade då, för nära hundra år sedan. Man tolkar den på ungefär samma sätt fortfarande men friluftslivet ser ju helt annorlunda ut, inte minst på sjön. Då fanns inga vattenskotrar eller brädseglare och fritidsbåtarna var få. Friluftslivet har blivit mycket mer kommersiellt intressant och det kommer nya aktiviteter hela tiden. Jag tycker att man måste fundera på hur mycket som kan "stoppas in" i allemansrätten utan att den spricker.

YLVA BERGMAN TEXT
ylva@skargarden.se Tel: 08-54 54 27 04

"Olika inför lagen"

En högt uppsatt jurist fick bygga sitt bryggdäck. En månad senare fick en 65-åring man avslag på sitt. Detta trots att 65-åringen till skillnad från juristen kunde bevisa att hela hans fastighet är privat.

I båda fallen uppger fastighetsägarna att deras bryggor är lite för små och att de vill bygga ut dem cirka femton kvadratmeter. Båda anger att de har äldre familjemedlemmar som har svårt att komma i land på befintliga bryggor.

65-åringen anger dessutom en samhällsnytta med utbyggnaden, att det ska bli lättare att hämta soporna för sopkörarna.

Ändå bedöms de så olika av Mark- och miljödomstolen i Nacka.

– Det här visar att människor inte är lika inför lagen när det gäller strandskyddet, säger miljöjuristen Gunilla Sellberg, som företrätt många skärgårdsbor i strandskyddsärenden.

I den 65-åriga mannens fall verkade saken vara klar: det fanns ett gammalt beslut om en så kallad tomträttsavgränsning för familjens hela fastighet, det vill säga ett be-

slut om att hela fastigheten var tagen i anspråk privat och inte tillgänglig enligt allemansrätten.

DET FANNS inte heller någon anledning för någon annan att nyttja den aktuella bryggan eller vistas i närheten av den på grund av placeringen längst in mellan två andra privata bryggor.

Men det nya bryggdäcket stack ut drygt en halv meter över vattnet och då ansåg såväl byggnadsnämnden i Hanninge som länsstyrelsen att den omfattades av strandskyddet och att det krävdes en dispens för att bygga ut bryggdäcket.

Mark- och miljödomstolen höll visserligen med 65-åringen om att det fanns ett beslut om att hela fastigheten ner till strandlinjen är tagen i anspråk privat, men ansåg precis som de andra instanserna att bryggans överhäng låg utanför tomträttsavgränsningen och

därmed var ett intrång i allemansrätten.

– Det är en extremt hård tolkning av lagstiftningen och ett underkännande av den privata äganderätten, säger Gunilla Sellberg.

Men när juristen ville bygga en större brygga – på en fastighet som inte alls hade lika starkt privat skydd som 65-åringens – gav Mark- och miljödomstolen dispens från strandskyddet.

DOMEN innehåller många referenser till olika lagparagrafer från juristens sida. Han har också under ärendets gång bytt definition på det han vill bygga: från brygga till "smalt trädäck som utslutande ska byggas på land".

Argumentationen gick hem. Trots att utgångsläget var sämre än för den 65-åriga mannen. – Det visar hur godtyckligt strandskyddsärenden är, säger Gunilla Sellberg.

– Tyvärr är det vanligt förekommande att man bedöms olika.

JONAS HÄLLÉN TEXT
jonas@skargarden.se
Tel: 08-54 54 27 10

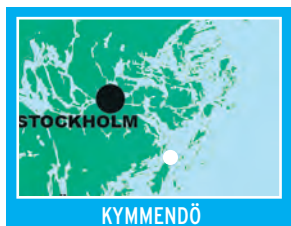

I fjol fick Jenny Wahlström som jobbar inom sina föräldrars verksamhet med restaurang, bensinmack och affär besked om att hon och sambon Joakim Bengtsson får bygga hus på Kymmendö.

Generationsskifte hotas av bostadsbrist

På Kymmendö har man länge försökt häva strandskyddet för att bygga nya bostäder åt de ungdomar som vill ta över verksamheterna på ön. Men regeringen säger nej och nyligen fick man även avslag från Högsta förvaltningsdomstolen.

På Kymmendö, en ö omfattande drygt 170 hektar markyta, råder utökat strandskydd. Några få hektar upptas av bostäder, resten är ett varierande natur- och kulturlandskap. Av de cirka 12 000 meter strand som omger ön är cirka 500-600 meter ianspråktaga av bebyggelse.

ÖN HAR gått i arv genom generationer till dagens ägare, tre grenar av familjen Wahlström. Idag bor här 31 fastboende som driver verksamheter inom bland annat jordbruk, båtvarv, butik och restaurang.

– Våra företag på Kymmendö står nu inför ett generationsskifte. Våra ungdomar, uppväxta på ön, vill successivt växa in i vår företagsamhet och ta över och driva öns verksamheter. Men det saknas bostäder,

nader och umbäranden för Kymmendöborna.

– Kommunen har aldrig initialt medgivit de möjligheter till dispens från strandskyddet som faktiskt står inskrivet i miljöbalken. Men efter ett orimligt långt skrivande, sammanträdande och överklagande många gånger under 4-5 år har vi till slut fått våra tillstånd att bygga bostadshus.

I SOMRAS fick de det efterlängta beskedet att tre nya hus får byggas. Men därefter blev det återigen nej, och processen kommer att behöva upprepas. För att slippa söka dispens varje gång ansökte familjerna Wahlström hos länsstyrelsen om att upphäva strandskyddet på en del av ön. Länsstyrelsen avlog ansökan då man konstaterat att ön omfattas av riksintressen för kulturmiljövård och friluftsliv, och menar att det är viktigt att säkerställa att de obebbyggda strandområdena förblir allemansrättsligt tillgängliga.

Familjerna överklagade länsstyrelsens beslut till regering-

en, som avlog överklagandet efter att ha konstaterat att det inte var uppenbart att området saknar betydelse för strandskyddets syften. Efter en rättsprövning hos Högsta förvaltningsdomstolen kom nu i somras domen att regeringens beslut står fast.

Därmed får Kymmendöborna även fortsättningsvis ansöka om dispens för kommande generationer, processer som tar lång tid. I ett öppet brev riktar de sig nu till Haninge kommun med frågan om kommunens ansvar för bostäder till befolkningen:

“Varför får vi alltid kämpa mot kommunens bygglovsprövande verksamhet? Varför får vi istället inte er hjälp att finna vägar till utveckling av vårt skärgårdssamhälle? Vi är en del av Haninge kommun och ingår i den del av kommunen som framhåvs i Haninges marknadsföring som viktig skärgårdskommun”, skriver de bland annat.

Dispenser har medgivits för ett antal bostäder längs Hästskon, den ås som löper strax söder om öns bebyggda nav med varv och hamn, men det har inneburit många års kamp och stora kostnader för Kymmendöborna.

– Våra företag står inför ett generationsskifte, säger Mona Wahlström.

YLVA BERGMAN TEXT OCH FOTO
ylva@skargarden.se Tel: 08-54 54 27 04

Strax intill befintlig brygga går en åtta meter bred och 70 meter lång remsa inklämd mellan två bebyggda fastigheter, vilket gör att dispens inte medges för bebyggelsen.

FOTO: PRIVAT

Nekas bygga på fastighet för bostadsändamål

Ägarna till en fastighet på Ålandsskär vill bygga tre små bodar i ett redan exploaterat område men får nej i alla instanser, trots att området är avsett för just bostäder.

Jan Ulvås är representant för ägarna till en stamfastighet på Ålandsskär i Huvudskärs skärgård. Fastigheten är en rest från militärens expropriering av ön 1958. Enligt den lantmäteriförrättning som då gjordes definierades den som en bostadsfastighet. För fem år sedan ansökte ägarna om strandskyddsdispens för att kunna uppföra tre 20 kvadratmeter stora bodar ett 70-tal meter från strandlinjen. Bodarna skulle placeras i den nordvästra delen av Ålandsskär där alla privata, bebyggda, fastigheter ligger samlade. Tanken var att bygga dem i traditionell

skärgårdsstil i naturliga svackor. Problemet var bara att fastigheten är utformad så att det från stranden går en sjuttio meter lång och åtta meter bred remsa mellan två andra privata och bebyggda fastigheter, vilket gör att allmänheten, rent teoretiskt, skulle kunna nyttja remsan även om

över 90 procent av ön redan är tillgängligt för det rörliga friluftslivet.

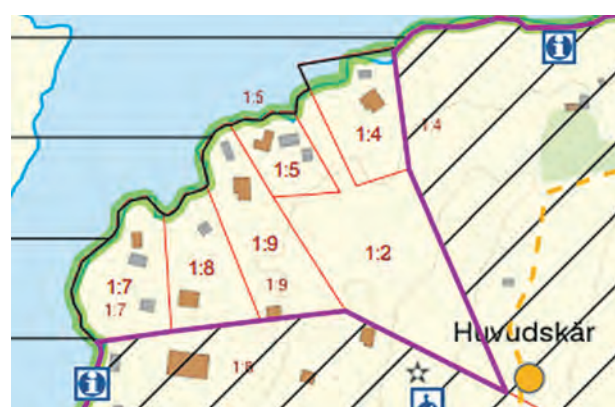
EFTER TVÅ ÅRS väntan fick ägarna avslag på ansökan om strandskyddsdispens. I beslutsunderlaget påstår kommunens naturvårdshandläggare att bodarna skulle störa fågellivet. Ulvås informerades också om att det finns vattensalamandrar i en göl 300 meter från den tilltänkta byggplatsen. Beslutet överklagades till länsstyrelsen där ärendet låg i ytterligare två år innan ett negativt beslut fattades. Det motiverades bland annat med att åtgärderna skulle hindra friluftslivet och störa fågellivet.

– Att tre mindre bodar allvarligt skulle störa fågellivet på ön saknar faktaunderlag. Dessutom är informationen

om vattensalamandrarna helt irrelevant i sammanhanget. Ingen besökare passerar från naturreservatet, genom ett kluster av privata fastigheter, till den åtta meter breda strängen ner mot vattnet. Inte heller används strängen som förtöjningsplats för fritidsbåtar. Folk är vettiga och tar hänsyn till hemfriden. Mynigheterna förefaller i detta fall inte ha någon kontakt med verkligheten. Inte heller har man brytt sig om att göra syn på plats, säger Jan Ulvås.

HAN PÅPEKAR att familjen har ägandeförhållanden på Huvudskär så långt tillbaka som 1802.

– Vi älskar miljön och vårdar den ömt, vi skulle aldrig göra något som störde vare sig kultur- eller naturmiljön på

Enligt Ulvås nyttjas aldrig den smala remsan mellan tomterna av det rörliga friluftslivet.

ILLUSTRATION LÄNSSTYRELSEN

något sätt. Ingen kan anklaga oss för att förstöra miljön eller hindra den fria rörligheten för allmänheten, säger han.

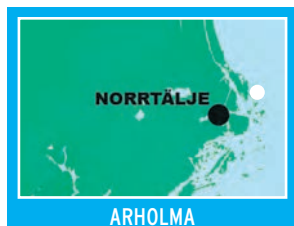
Jan Ulvås är även delägare i en närliggande fastighet och syftet med bodarna är att skapa mer plats till syskon och syskon-

barn som äger marken gemensamt. Ägarna har överklagat upp till Mark- och miljööverdomstolen, men nekats prövnings-tillstånd.

PETER AUGUSTSSON TEXT
peter@skargarden.se
Tel: 08-54 54 27 24

Kartmiss av Lantmäteriet ledde till miljonkrav

Lars-Erik Lindholms gamla hus glömdes bort när Lantmäteriet uppdaterade kartan. När han berättade för Norrtälje kommun om missen blev han anklagad för svartbygge och hotades med ett par miljoner kronor i böter.

Det var dags att renovera taket på den hundra år gamla stugan på ön Flåten öster om Arholma.

När Lars-Erik Lindholm skulle söka bygglov 2016 upptäckte han att det 25 kvadratmeter stora huset inte fanns med på den senaste versionen av Lantmäteriets karta. Där emot fanns det med på en

karta från 1952.

– Så jag ringde Lantmäteriet och påpekade att mitt hus stod där det alltid stått, säger Lars-Erik Lindholm.

Lantmäteriet beklagade missen och lovade att sätta tillbaka huset på nästa version av kartan.

Lars-Erik Lindholm:

– Fjorton dagar senare ringde de från Lantmäteriet och sa att de inte fick sätta tillbaka huset för kommunen. Byggnadsnämnden misstänkte att jag ljög om stugans ålder, att jag hade byggt den nyligen och

nu hittat på det där med kartan.

Snart kom nästa överraskning: i ett skarpt formulerat brev från bygg- och miljönämnden hotades Lars-Erik Lindholm med en så kallad byggsanktionsavgift på drygt två miljoner kronor för att han hade byggt utan tillstånd.

Lindholm började bli förtvivlad. Kartan från 1952 var det enda dokumentet som visade att huset funnits på platsen tidigare.

– Jag är över 80 år och inte gjort annat än en felparkering och så får jag ett hot om polis-

anmälan och att jag ska betala två miljoner i skadestånd.

EFTER ATT Lars-Erik Lindholms systerdotter skrivit till kommunen och påpekat att stugan funnits på plats i decennier och att det fanns bildbevis på det kom bygg- och miljökontoret på besök till Flåten och ärendet avskrevs.

– Det är otroligt sorgligt att vanliga hederliga människor kan bli anklagade för att ha begått brott utan någon som helst bevisning, säger Gunilla Sellberg, miljöjurist på Sell-

bergs Miljöjuridik.

– För många är det en traumatisk upplevelse att bli anklagad för brott och att under flera år befinna sig i en juridisk process.

Taket på stugan lagades till slut och stugan lär väl stå i hundra år till. Nu väntar Lars-Erik Lindholm att byggnadsnämnden ska återuppträffa på kartan.

– Är man inte inritad av Lantmäteriet existerar man uppenbarligen inte, säger han.

JONAS HÄLLÉN TEXT
jonas@skargarden.se
Tel: 08-54 54 27 10

Inte självklart att återuppbygga brunnet hus

Är det självklart att man får bygga upp ett hus som brunnit ner i strandskyddat område? Nej, men inom ett år så får man oftast dispens igen. Där efter anses inte längre området vara ianspråktaget.

Om olyckan är framme och skärgårdsstugan brinner ner till grunden är det inte givet att den får byggas upp igen. Såväl bygglov som strandskyddsdispens krävs. Om delar av huset fortfarande står kvar efter branden krävs dessutom startbesked för att riva den helt.

– Det är ju ofta en allmän utgångspunkt, att man tror att om jag tar bort en byggnad och ställer dit en ny så behövs inget tillstånd. Men det är en helt felaktig uppfattning. Tar man bort något och ska sätta dit något nytt så räknas det som nybyggnation vilket alltid kräver både bygglov och strandskyddsdispens, säger Magnus Åhfeldt, bygglovs-handläggare på Norrtälje kommun.

NORMALT SÅTT ser dock kommunen inget hinder för att bevilja såväl bygglov som strandskyddsdispens för att bygga upp ett likadant hus igen. Men inte undantagslöst.

– Ligger byggnaden inom detaljplanerat område så är strandskyddet upphävt. Men där kan det finnas planbestämmelser som gör att huset inte ska återuppbyggas. Det vill säga att det inte finns någon byggrätt för den byggnaden som finns på platsen i

detaljplanen. Bygglovet måste prövas mot detaljplanen.

Vad gäller strandskyddsdispens så beviljas den vanligtvis om man ansöker inom ett år från det att huset brunnit ner.

– Då finns det normalt inget hinder att få dispens för ett hus med motsvarande volym och användning. Men efter ett år kan det bli problem. Då har det gått så lång tid att det inte längre anses som ianspråktaget, säger Magnus Åhfeldt.

SAMMA SAK gäller om man vill renovera en byggnad som blivit väldigt nedgången.

– Om den inte längre kan anses ha någon hemfridszon eller ianspråktagande kan det bli problem med strandskyddet. Det är viktigt att man håller sina hus i sådant skick att de inte passerar gränsen för att betraktas som så förfallna att det inte är en självklarhet att de får återuppföras.

Det är upp till länsstyrelsen att överpröva kommunens dispenser, men Magnus Åhfeldt har inte varit med om att en nybyggnation inom ett år från att huset brunnit ner nekats dispens.

YLVA BERGMAN

TEXT

ylva@skargarden.se Tel: 08-54 54 27 04

Sök ny strandskyddsdispens inom ett år från det att huset brunnit ner, annars kan det bli svårt att få det.

FOTO PEXELS/PIXABAY

Tvärstopp för båthus

Norrtälje kommun tillät en kvinna på Singö att bygga ett båthus på en plats där det redan fanns ett flertal andra båthus och bryggor men länsstyrelsen rev upp beslutet. Anledningen var bland annat att det på platsen, där båthuset skulle stå, finns vildgräs och stenar. Därmed anses området allmänsrättsligt tillgängligt och det allmännas intresse bedöms väga tyngre än den enskildas.

LS

Nej till brygga på Ornö

En person på ön ville bygga en brygga eftersom platsen är glest trafikerad av båtar i linjetrafik. Haninge kommun gav strandskyddsdispens för projektet men länsstyrelsen upphävde det. Bland annat med motiveringen att det finns bilfärja till ön och en busshållplats 400 meter från fastigheten. Länsstyrelsen påpekar också att den närmaste trafikbryggan finns på 1 600 meters avstånd från fastigheten varför personen inte har behov av en brygga.

LS

Kanske plats för fisk

En man på Viggso sökte lov för bygget av en flytbrygga med spång som skulle ligga tio meter ifrån ett befintligt hus. Värmdö kommun sade ja men länsstyrelsen nej. Skälet var att bryggan ansågs ha en avhållande effekt på det rörliga friluftslivet och att det finns en trafikbrygga 250 meter från fastigheten varför den sökande inte har behov av en ny brygga. Dessutom påpekar myndigheten att området utanför bryggan är ett möjligt uppväxtområde för fisk och därmed har platsen höga naturvärden.

LS

En halv brygga tillräcklig

En man på Tjockö har en brygga som är så hårt utsatt för väder och vind att bara bryggans ena sida kan användas för förtöjning. Därför fick han lov av Norrtälje kommun att bygga en vågbrytare utanför bryggan så att dess båda sidor kan användas. Länsstyrelsen rev upp beslutet. Bland annat med motiveringen att bryggans båda sidor inte heller tidigare kunnat användas eftersom vågbrytaren inte hade funnits där förut. Mannen ansågs dessutom sakna behov av vågbrytaren då han fortfarande kan använda bryggans ena sida. Dessutom skulle bygget ha en avhållande effekt på det rörliga friluftslivet.

LS

Paradoxer följer i lagens kölvatten

Strandskyddslagen är en förbuds lag med ett uttalat restriktivt syfte. Det leder ibland till smått absurda historier när lagstiftningen tolkas av nitiska tjänstemän. Här är några exempel.

Fick inte klippa sin gräsmatta Sommaren 2010 inspekterade Trelleborgs kommun hur allemansrätten efterlevdes av de strandnära fastighetsägarna.

Förre KD-ledaren Alf Svensson och hans familj har sedan 60-talet en strandtomt i Smygehamn. Den åkte med i svepet.

– Jag fick ett brev av miljöförvaltningen i Trelleborg strax före jul. Den uppmanade mig att inför kommande växtsäsong sluta klippa gräset på den del av min egen tomt som är strandskyddat område. Och att upphöra med att placera trädgårdsmöbler där, säger Alf Svensson, som fortsätter:

– Jag trodde inte det var

sant. Jag älskar den svenska allemansrätten. Jag välkomnar alla mopedister, cyklister, ryttare, joggare och hundägare som passerar förbi på stranden på min tomt. Men att jag själv inte får sätta ut några solstolar där och bjuda mina barn och barnbarn på kaffe, saft och hembakade bullar. Det är löjligt, ja lite skrämmande faktiskt. Det mest absurda jag upplevt under mina 44 år i politik och beslutsprocesser.

Saxat ur Expressen 8 januari 2011.

Fick inte renovera sitt båthus ”Tänk dig följande – du köper en strandtomt på vilken det står ett risigt båthus. Du kontaktar kommunen och frågar om du kan renovera och bygga ut båthuset. Nej tyvärr svarar handläggaren, det är strandskydd.

Du är inte så kunnig i vare sig plan- och bygglagen eller miljöbalken så du tänker okej, jag får inte bygga ut, men då renoverar jag det till ursprungligt skick. Sagt och gjort, du skrider till verket. Följden blev polisanmälan och polisförhör ty alla brott mot miljöbalken ska polisanmälans. Du åläggs också att riva det nu fina båthuset. Problemet var nämligen att båthuset du renoverat hade varit i risigt skick i flera år. Praxis säger att en fastighetsägare har ett år på sig att renovera ett hus på strand-

skyddat område, annars slår strandskyddet till.

Saxat ur Dagens Industri 15 januari 2017.

Fick korta godkänd brygga

Makarna Ringborg ansökte hos Haninge kommun om lov att bygga en brygga på sin fastighet på Muskö. De fick skriftligt besked från kommunen att varken bygglov eller strandskyddsdispens krävdes eftersom det handlade om en enskild tomt inom planområdet och en brygga som var avsedd för fastighetens enskilda behov. Med detta besked som grund byggdes bryggan.

Bryggan hade emellertid blivit för kort och en förlängning gjordes år 2008. I anslutning till de upprepade kommunen sitt besked att strandskyddsdispens inte behövdes.

Samtidigt anmäldes för-

längningen som otillåten vattenverksamhet. I mars 2010 ålades Ringborgs av länsstyrelsen att riva bryggan eftersom den uppförts utan tillstånd för vattenverksamhet.

I en lång process förkortade Ringborg vid två tillfällen bryggan, i försök att få behålla den och för att blidka Mark- och miljödomstolen. Länsstyrelsen kom fram till att strandskyddsdispens kunde beviljas, men beslutet överklagades av Naturskyddsföreningen och mark- och miljödomstolen gick på föreningens linje.

Saxat ur Strandskyddet i praktiken, Nätverket Rätt Strandskydd.

JONAS HÄLLÉN

jonas@skargarden.se
Tel: 08-54 54 27 10

TEXT

Kinesiska lyxhus rör upp känslor

På ön Äspholmen har stora mängder berg sprängts bort för att bland annat ge plats åt ett flertal hus i asiatisk stil. Men exploateringen har väckt känslor hos boende i området som ifrågasätter hela projektet.

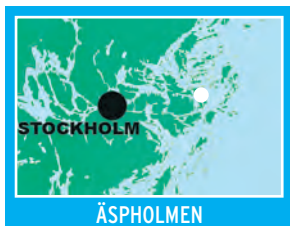
På ön Äspholmen strax väster om Norra Stavsudda pågår för närvarande ett större byggprojekt som kommer att ge ön en helt ny framtoning. På ön fanns tidigare en huvudbyggnad på 120 kvadratmeter samt ytterligare två mindre hus, alla med enkel standard. När den 30 000 kvadratmeter stora fastigheten 2016 såldes för 12,5 miljoner ville nya ägaren sätta sin egen prägel på ön och sökte bygglov och strandskyddsdispens för att uppföra ett antal nya byggnader, vilka beviljades av Värmdö kommuns bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnd.

BYGGLOVEN TILLÄT att bland annat alla hus rivs, att berggrunden under huvudbyggnaden sprängs bort och ett nytt, mer än dubbelt så stort, lyxhus i kinesisk stil uppförs. Enligt ritningarna kommer den nya huvudbyggnadens entréplan på 237 kvadratmeter bland annat innehålla två barnrum, ett gästrum, ett master bedroom, matrum, vardagsrum och frukost-, lunch-, och middagsterasser i olika väderstreck. Källaren, som ska sprängas fram ur berget, kommer att inrymma vinkällare, vinprovningsrum och gym. Intill huvudbygganden är planen att ett gästhus och en friggebod ska uppföras. Alla husen kommer att få enhetliga, vågformade tak av återvinningsbar asfalt klädda med sedummossa. Väggarna ska kläs med cederträspån och granplank. Former som avviker från hur bebyggelsen i skärgården i allmänhet ser ut.

Bygg-, miljö-, och hälsoskyddsnämnden beviljade även bygglov och strandskyddsdispens för att riva befintliga bastu som står ett tiotal meter från vattnet uppe på berget och uppföra en ny, större vid strandkanten. Man gav även dispens för en 235 kvadratmeter stor brygganläggning som ska ersätta den befintliga cirka tio meter långa bryggan.

En oenig nämnd röstade igenom alla tillstånd trots att kommunens egna handläggare inte ansåg att dispens kunde beviljas. Miljöpartiet och Socialdemokraterna röstade nej.

”Strandskyddsdispens bör ej beviljas för så omfattande åtgärder i vår ömtåliga skärgårdsmiljö” skrev Andreas Engberg (MP) i en skriftlig reservation.

I APRIL förra året valde länsstyrelsen att granska dispenserna. De kom fram till att dispens för huvudbyggnaden, gästhuset och friggeboden kunde ges eftersom området ansågs ianspråktaget. Däremot ansåg man att brygganläggningen och bastun vid vattnet inte kunde tillåtas eftersom den ansågs ha en avhållande

Inbäddad i arbetsområdet mitt på ön ligger den äldsta byggnaden från 1926. Fastighetsägaren vill riva byggnaden och uppföra en ny större på platsen.

”Det är sällan fritt att bygga som man vill utan prövning ska göras huruvida sökt åtgärd är ett lämpligt tillskott eller inte.

effekt på det rörliga friluftslivet i vattenområdet utanför.

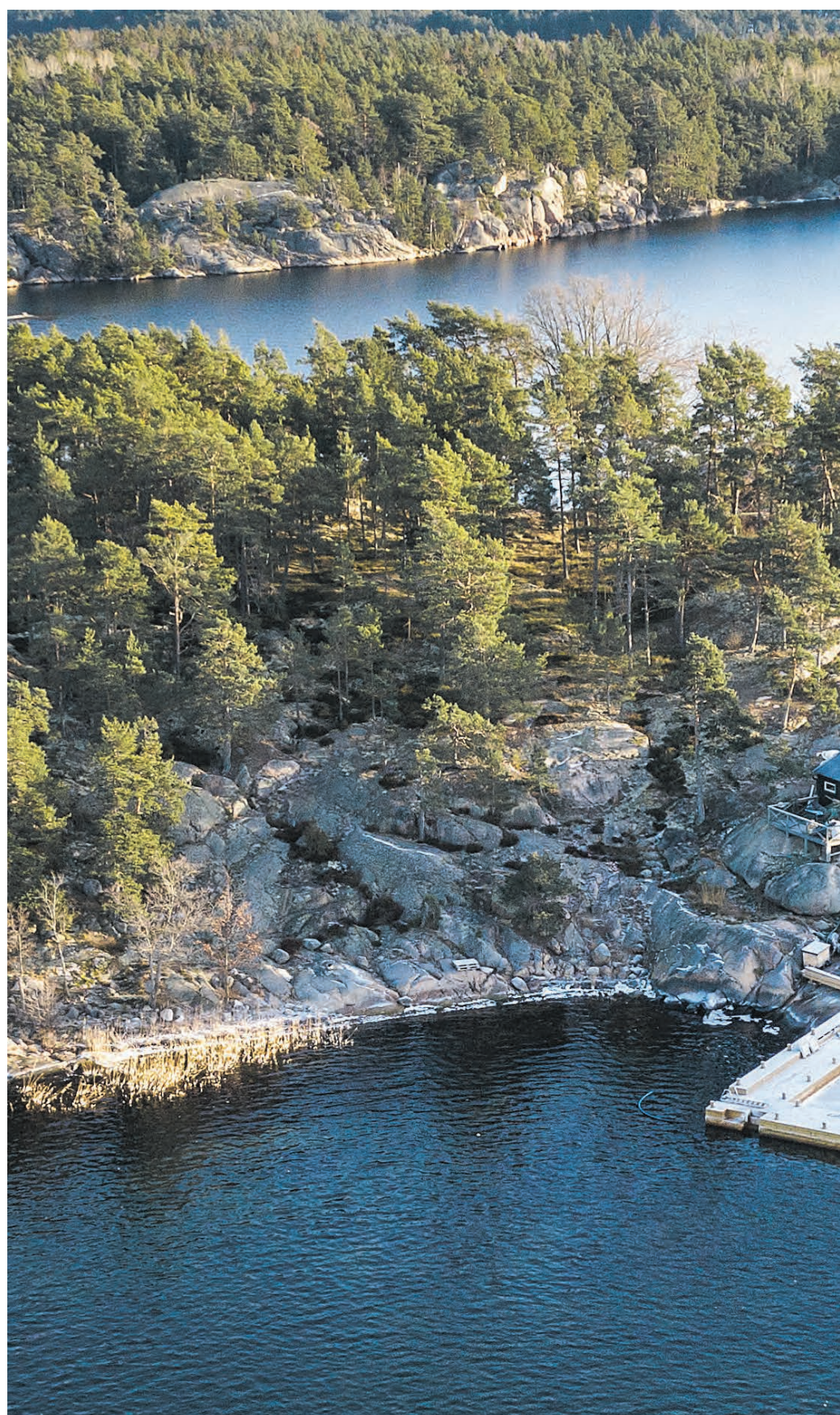
Fastighetsägaren lämnade in en reviderad ansökan, där bastun flyttades tio meter inåt land, bakom en befintlig terrass och där brygganläggningen minskades. Efter att tillstånd getts för åtgärderna inleddes arbetena. Berggrunden har nu sprängts bort, de flesta av träden på tomten huggits ner och byggnaderna börjat uppföras. Men planerna har rört upp känslor hos boende i området. En rågranne som Skärgården pratat med informerade alldeles nyligen om planerna, ett år efter att byggnationerna startats, trots att grannar enligt plan- och bygglagen ska höras innan besluten fattas. Värmdö kommun har nu begärt att han ska lämna in synpunkter på projektet.

– Det är ju lite sent att få det nu när ön är söndersprängd. Ett hus kan man riva, men det här går inte att återställa. Man är överkörd rätt och slätt,

men något svar ska jag väl skriva, för har man inga synpunkter på detta behöver man gå till ögonläkaren, säger mannen.

SKÄRGÅRDEN har pratat med flera andra som även de varit upprörda och förundrade över att byggprojektet kan tillåtas. Man upplever att lagen inte är lika för alla, men enligt Greger Ragnarsson, kontorschef på samhällsbyggnadskontoret i Värmdö, finns inget som reglerar storlek och utformning av byggnader utanför detaljplanlagda områden.

– Nämnden gör en lämplighetsprövning för sökt åtgärd i varje enskilt fall. Vid prövning av strandskyddsdispens kan en ny byggnad bli större än tidigare byggnad, dock ska det också bedömas huruvida marken är ianspråktagen eller inte samt påverkan på djur-

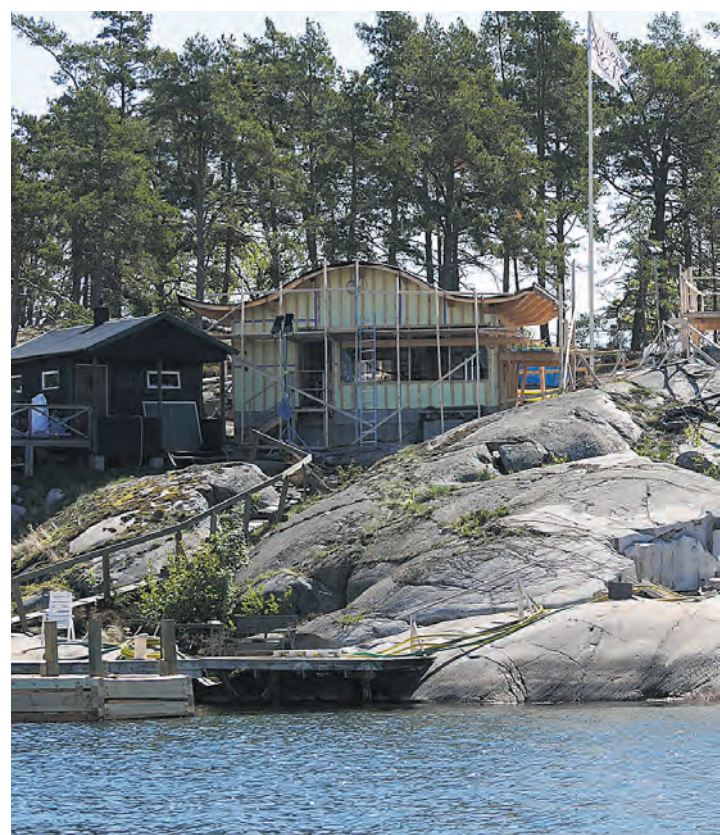

Flera av de tidigare diskret placerade byggnaderna på Äspholmen har rivits och fått ge plats för lyxhus i kinesisk stil.

bedömts lämpliga som tillskott och således har bygglov kunna meddelas, säger Greger Ragnarsson.

När Skärgården besökte byggnadsplatsen var arbetena i full gång. En jättehög med flis från avverkat träd låg mitt på tomten, liksom en enorm hög med sprängsten. Öns äldsta byggnad från 1926, inbäddad i arbetsområdet, var fortfarande intakt. På östra sidan av ön ligger en liten brygga. Fastighetsägaren vill även exploatera området där och har beviljats dispens för att bygga ut bryggan kraftigt och ersätta de två äldre fritidshusen med nya större byggnader. Om dispenserna inte överprövas av länsstyrelsen kommer den totala boytan på ön att ha ökat med omkring 400 kvadratmeter jämfört med tidigare bebyggelse när projektet står klart.

PETER AUGUSTSSON TEXT OCH FOTO
peter@skargarden.se
Tel: 08-54 54 27 24

Byggnaderna har vågformade tak i kinesisk stil. I bilden syns bastu, friggebod

FOTO: HAMPUS MÖRNER

en och attefallshuset.

Stora högar med sprängsten och flis har lagts upp på tomten. Bilden tagen från öns östra sida, där fastighetsägaren vill ersätta två befintliga hus med nya större byggnader samt anlägga en större brygga.

En väg har anlagts tvärs över ön för att maskiner och material ska kunna transporteras.

Efter att ha nekats bygglov på grund av två hästar gav Lennart Gylling upp drömmen om att bo kvar på Tjockö och sålde sitt hemman.

Hästar sätter krokben för

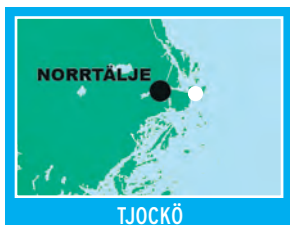
Norrtälje kommuns vision är att kärnön Tjockö skall ha ett 70-tal bofasta men idag är de bara omkring 30. I juni lämnade två av dem ön för gott sedan länsstyrelsen nekat dem bygglov eftersom det finns två hästar i närheten.

Det är inte enbart strand-skyddet som kan stoppa bostadsplaner vilket Lennart Gylling och hans hustru fått erfara. De har varit fastboende på Tjockö sedan 2002 och under åren har de lagt mycket tid och arbete på att få hemmanets alla byggnader i gott skick. Efter nära tjugo år på ön väcktes tanken att bygga ett mindre, lättskött, hus som var bättre lämpat för en tillvaro som pensionärer.

– Planen var att minska bördan inför kommande åldrande så att vi skulle kunna bo kvar på ön långt upp i åren, säger Lennart Gylling.

De bestämde att bygga ett ändamålsenligt hus vid en avskild plats på markerna.

– Vi har tittat på stället i

många år och tänkt att det vore perfekt för ett hus för två personer. Huset skulle vara enkelt och utan trappor, säger Lennart Gylling.

INNAN DE GJORDE en formell ansökan hos Norrtälje kommun presenterade de idén för sina närmaste grannar.

– Som vi upplevde det var de positiva till våra planer. ”Så borde vi också göra”, sa de, fortsätter Lennart Gylling.

En tid senare skrev grannarna till Lennart och berättade att de skulle prata med sina släktingar om byggplanerna. Någon mer kontakt tog de inte men när Lennart ansökte om förhandsbesked för bygget agerade grannarna med kraft.

IENSKRIVELSE till kommunen framförde de en rad invändningar mot bygget. Bland annat framhöll grannarna att de driver ett aktivt jordbruk och att det nya huset skulle ligga alldeles för nära deras verksamhet med hästar samt att de inom kort planerar att starta får- och hönskötsel. Buller från jordbruksmaskiner, odör från gödsel, flugor och damm skulle upplevas som störande vid det nya huset. De menade också att platsen för bygget är olämplig på grund av risken för hästallergi.

– I brevet ger de intryck av att driva ett aktivt och stort skärgårdsjordbruk men de odlar bara lite potatis för

husbehov och tar hö till sina två hästar, säger Lennart.

Han kallar djuren ”hobbyhästar” och menar att de är likställda med husdjur. Förutom hästarna finns ett par katter på gården men inga andra djur, enligt Lennart. Han noterar också att de två hästarna ibland gått på bete närmare deras nuvarande hus än vad de gör vid platsen för nybygget.

När Norrtälje kommun gjorde besiktning på platsen i juni 2019 såg kommunens handläggare hästarna beta på långt håll. Däremot såg hon inga hagar i närheten av tomten för nybygget. Kommunen bedömde att det inte heller är möjligt att ha beteshagar i direkt närhet till tomten då den ligger på ett berg. Eftersom hästallergener har mycket begränsad spridning och tomten ligger högre placerad än hästhagarna ansåg kommunen att risken för allergier är ytterst begränsad så den lämnade

positivt förhandsbesked till byggprojektet.

Grannarna överklagade nu till länsstyrelsen och lyfte åter fram riskerna för buller, stank, flugor, damm och hästallergi. Förutom planerna på att starta får- och hönskötsel uppger grannarna nu att de på sikt även tänker börja med större betesdjur.

Under det kommande året följer en rad skrivelser i ärendet från grannarna och Lennart Gylling till länsstyrelsen och kommunen som i mars 2020 lämnade ett positivt förhandsbesked för andra gången. I sina skrivelser begärde Lennart att länsstyrelsen skulle göra inspektion på plats men det avstod myndigheten ifrån.

– Om de gjort det hade de insett att det inte är något storjordbruk, säger han.

I juli samma år meddelar länsstyrelsen att den inte anser det nödvändigt att göra syn på platsen. Myndigheten kons-

taterar att det inte finns några bindande regler för avstånd mellan bostadsbebyggelse och djurhållning. Ändå bedömer länsstyrelsen att avståndet, 60 meter, mellan stall och det planerade nybygget inte är tillräckligt för att motverka de hälsorisker som hästhållningen kan medföra. Därför upphäver myndigheten kommunens beslut.

Var går gränsen för vilket avstånd det måste vara mellan ett bostadshus och ett stall?

– Det finns ingen absolut gräns. Det finns massor av faktorer som spelar in, som omfattningen av hästhållningen, säger Boel Persson, jurist på länsstyrelsen och den som fattade beslutet.

Det rör sig bara om två hästar?

– Det är möjligt men nu har vi gjort den bedömning som vi gjort och den har vi redovisat i beslutet, säger Boel Persson.

På det här berget ville familjen Gylling bygga. Nedanför bergssluttningen och bortom trädningen ligger hästhagen.

Tjockös fasta befolkning minskade med cirka fem procent när Lennart och hans hustru lämnade ön.

bostadsplaner

Vore det möjligt att stoppa ett husbygge genom att skaffa häst?

– Jag vet inte om det är intressant att spekulera i men visst kan man ha en sådan teori om man vill, säger Boel Persson.

När Lennart överklagar till Mark- och miljödomstolen begär han att även den ska göra syn på plats. Han refererar också till två tidigare rättsfall. I det första godtas ett skyddsavstånd på 20 meter mellan ett stall med 14 hästar och ett bostadshus. I det andra fallet godtas avståndet 50 meter mellan ett stall med 19 hästar och ett bostadshus.

Det, menar Lennart, måste jämföras med de 60 meter som skiljer de två hästarnas stall på Tjockö och det planerade huset. Dessutom påpekar han att det är en höjdskillnad på åtta meter mellan huset på berget och hästhagarna vilket minskar risken för hästallergener ännu mer.

Någon inspektion gjorde inte heller Mark- och miljödomstolen. I sin dom, som avkunnas strax före jul 2020, går domstolen helt på länsstyrelsens linje och avslår Lennarts överklagan.

– Vi skakade på huvudena när vi såg det där om hästarna första gången. Vi trodde aldrig att det skulle ha någon betydelse men tji fick vi, säger Lennart Gylling.

Under processen har så väl Lennart, grannen, länsstyrelsen som kommunen lagt vikt vid att Tjockö är en kärnö och att Norrtäljes vision är att dess fasta befolkning ska öka. Lennart hävdade att nybygget dels skulle ge en annan familj chans att ta över deras gamla hus, dels att det nya huset skulle ge honom och hustrun möjlighet att bo på kvar på ön. Kommunen ansåg att byggplanerna låg väl i linje med dess översiktsplan för skärgården där målet är ett 70-tal bofasta på ön.

Länsstyrelsen menar att kommunens plan ska ges stor vikt och att byggprojektet är förenligt med den men anser att enbart planen inte är tillräcklig för att platsen ska anses lämplig för bebyggelse. Grannarna å sin sida hävdade att platsen för det nya huset är utsatt för väder och vind vilket de befarade skulle leda till att huset snart ändras från permanent- till fritidsboende.

I somras lämnade Lennart och hans hustru Tjockö och flyttade till Stockholm. De nya ägarna till deras gamla skärgårdshemman nyttjar det i dag som fritidsbostad. Enligt uppgifter från andra boende på ön finns ännu inga andra djur på granngården än kattarna och de två hästarna.

Skärgården har sökt grannarna för en kommentar.

LASSE SÖDERMAN TEXT
lasse@skargarden.se Tel: 08-54 54 27 23

3-års garanti

ICE EATER

Utan miljöfarlig olja
Ofarlig för djur och natur

-HÅLLER ISFRITT VID BRYGGOR, BÅTAR, HAMNAR, DAMMAR ÅRET RUNT.

P750

- 0,56kW. energieffektiv kvalitetsmotor
- 230 volt, 2,5 ampere, enfas.
- 10 m lång elkabel.
- Två st 7,5 m x 1 cm linor med shacklar.
- vikt ca. 20 kg

P1000

- 0,80kW energieffektiv kvalitetsmotor
- 230 volt, 3,5 ampere, enfas.
- 10 m lång elkabel.
- Två st 7,5 m x 1 cm linor med shacklar.
- vikt ca. 20 kg.

Skandinavisk importör:

Yacht Equipment AB, Lidingö, 08-448 44 90, info@yachteq.se

YACHT EQ.

Elskottkärran Standard

VIKT: 29 kg
MAX: BELASTNING: 150 kg, 100 liter
MOTOREFFEKT: 250 W
BATTERI: Bly 12V / 26 Ah (400 laddningscykler)
KÖRHASTIGHET: 3,2 - 4 km/h, enbart fram
Laddare ingår ej (vi rekommenderar en Ctek smart laddare)

7 450 INK. MOMS!

THOVO AB
Habäckebröstigen 3, 429 41 Särö
Tel. 072-564 20 12
www.thovo.se info@thovo.se

TORÖ VARV

Bryggvägen 10 Torö Nynäshamn

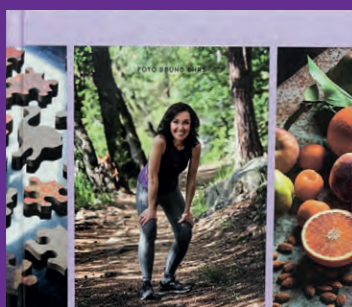
Verkstad - Butik - Reservdelar - Vinterförvaring
Volvo Penta - Suzuki - Evinrude - Linder - Crescent

08-520 315 44 info@torovarv.se torovarv.se

Den perfekta julklassen

Alzheimer
fonden

HJÄRNHÄLSA

PÅ DINA FEM FINGRAR

Förebygg och minska risken för
alzheimer och minnesproblem

PROFESSOR
MIIA KIVIPELTO

PROFESSOR MAI-LIS HELLENIOUS

Vad kan vi göra själva för att hålla
hjärnan i trim genom hela livet?
Hur stor betydelse har vår livsstil
och vilket är det bästa sättet att
förebygga Alzheimers sjukdom och
demens?

Upptäck den nya boken Hjärnhälsa,
om att förebygga Alzheimers sjuk-
dom med tips, råd samt ett trettiotal
recept på god och hälsosam mat.
Boken är baserad på de senaste
rönen av den framstående
professorn Miia Kivipelto och
hennes världsberömda
FINGER-studie.

Genom ditt köp stödjer du
alzheimersforskningen.

Pris: 320

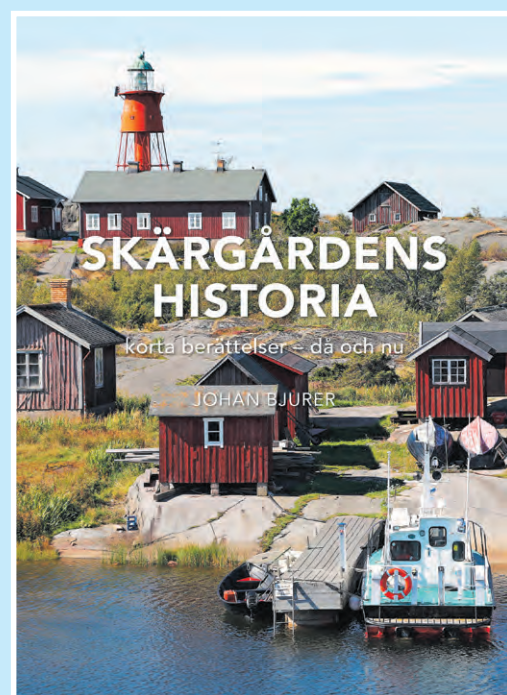
Köp boken i julklapp på
www.alzheimerfondenshop.com

90
KONTO SVENSK
INSAMLINGS
KONTROLL

SKÄRGÅRDENS HISTORIA – korta berättelser då och nu

Johan Bjurer

Balkong Förlag

Stockholms skärgård är fylld av historiska minnesmärken som fyrar, sjömärken, kvarnar, båthus, sjöbodas, slott och herresäten. Under ytan vilar gamla skeppsvrak som till stora delar bevarats intakta och berättar en lärorik och intressant historia. Närheten till rikets huvudstad har gjort sig påmind i hundratals år. I skärgården har olika former av kustförsvar utvecklats och försvunnit. Här finns en rik båtbyggartradition med rötter långt tillbaka i vikingatid eller ännu längre. Befolkningen har jagat och fiskat med tillvägagångssätt och metoder som förändrats över tid. "Skärgårdens historia" har mycket att erbjuda för alla som har ett historiskt intresse och älskar skärgården.

ISBN 978-91-87553-48-6, format 190x260, 224 s.
www.balkongforlag.se | info@balkongforlag.se

Gröndalsvägen 19
08-344050 carlsonerna.se

GRÖNDAL

Verkstad - Butik - Reservdelar - Service - Kunskap

Landshövdingen vill starta utredning

Landshövding Sven-Erik Österberg vill se en skärgårdsutredning som tar ett helhetsgrepp på hur man skapar en levande skärgård.

Å ena sidan en glesbygd som Sven-Erik Österberg jämför med Norrlands inland, å andra sidan fastighetspriser som skenar och får till och med härdade innerstads-mäklare att tappa hakan.

– Jag är medveten om att skärgårdsborna kan uppleva att strandskyddet hämmar utvecklingen, säger Sven-Erik Österberg och fortsätter:

– Liksom att de upplever att det är länsstyrelsen som stoppar utvecklingen. Men jag kan inte hålla någon annan linje än vad myndigheten ska hålla när det gäller strandskyddet utifrån den lagstiftning som finns. Vill man sedan ha en annan lag är det de politiska partierna man ska vända sig till. Det är regering och riksdag som kan göra något åt strandskyddslagen.

Samtidigt menar Sven-Erik Österberg att en förändring av lagen, som skulle göra det lättare att få bygga på strandnära områden, kan slå fel:

– Om du bara släpper på strandskyddet och gör det lättare att bygga så kan det gynna de som har väldigt gott om pengar, inte de som

är fastboende, säger han.

Den stora efterfrågan på fastigheter på de attraktiva öarna ser han som ett större problem. Här har den negativa utvecklingen för den bofasta befolkningen gått ännu längre på Västkusten.

– Jag var på västkusten privat en gång och träffade en fiskare som fått lämna sin fiskebod vid vattnet för den var så mycket värd så han hade inte råd att vara kvar där, säger Sven-Erik Österberg.

I STOCKHOLMS skärgård har det skett enstaka försök med enklare hyresrätter, till exempel på Ingmarsö. Värmdö kommun drog igång ett liknande projekt för några år sedan, men det rann ut i sanden.

På Ornö försöker nu en lokal grupp ordna enkla, billiga boenden. Värmdö kommun planerar att släppa mark på Möja för byggandet av hyresrätter.

Även i Sandhamn byggdes det ett mindre antal hyresrätter för cirka tio år sedan. Men hittills har de här byggprojekten mest varit småskaliga försök.

Sven-Erik Österberg.

FOTO: LÄNSSTYRELSEN

Sven-Erik Österberg:

– Det har funnits olika projekt, där vi också medverkat, där man skulle göra hyresbostäder, bland annat på Ornö. Men eftersom det finns pengar att göra på att bygga och sälja till höga priser blir det till slut ofta projekt riktade till en kundkrets med mycket pengar.

I DAG HAR skärgårdens unga svårt att flytta hemifrån, eftersom de varken får bygga på befintlig tomt eller har tillgång till några hyresbostäder på öarna.

Även äldreboenden behövs på kärnöarna, dels för att ha möjlighet att lämna större hus till nästa generation och också komma när-

Landshövdingen menar att en levande skärgård inte enbart hämmas av strandskyddet.

FOTO LASSE SÖDERMAN

mare servicen som finns. Man kanske till och med bor ensam på en liten ö och behöver ett mer anpassat boende, typ 55+.

– Det är en problematik som finns på många ställen, men i skärgården är det särskilt tydligt, säger Sven-Erik Österberg och fortsätter:

– Men vill man ha en levande skärgård så är det inte bara strandskyddet som är problemet. Det skulle behövas en skärgårdsutredning som tittade på helheten. En sådan utredning skulle handla om villkoren att bo och arbeta i skärgården där strandskyddet är en del av en rad

andra utmaningar som finns. Jag är beredd att via mina kontakter verka för att en sådan utredning kan komma till stånd.

JONAS HÄLLÉN
jonas@skargarden.se
Tel: 08-54 54 27 10

TEXT

"Strandskyddet ska tillämpas restriktivt"

Karin Hultman, enhetschef för juridiskt verksamhetsstöd på Länsstyrelsen i Stockholm, svarar på Tidningen Skärgårdens frågor kring lagstiftningen:

Strandskyddet ska dels skydda strandlevande växter och djur, dels gynna det rörliga fri-lufts-livet med ett ökat slitage på naturen som följd. Hur går det ihop?

– Vi ser ingen motsägelse i att främja tillgängligheten och samtidigt bevara skyddsvärd natur.

Miljöbalken ger länsstyrelsen möjlighet att utvidga det generella strandskyddet till 300 meter. Har det någonsin hänt att ni valt att utöka skyddet med en kortare sträcka?

– Det finns fall, men jag kan inte svara på exakt var och hur vanligt det är. Det handlar ofta om att det finns en naturlig avgränsning för utvidgningen, till exempel en väg eller en bebyggelse. Men generellt har man bedömt att det där anses finnas skyddsvärd natur så bedöms 300 meter som ett lämpligt avstånd.

Varför utökas skyddet alltid till exakt 300 meter när lagen säger högst 300 meter?

– Det är inte alltid, men sker ju om ett område anses särskilt skyddsvärd, vilket många områden i skärgården anses

vara.

Varför måste strandskyddet på sina ställen vara 300 meter i Stockholms skärgård?

– Det är den politiska viljettring som speglas i lagen. Utöver strandskyddet är Stockholms skärgård även utpekad som ett riksintresse, enligt fjärde kapitlet i Miljöbalken och har därigenom bedömts som särskilt skyddsvärd.

Besluten kring strandskyddsfrågorna är oftast en bedömnings- och tolkningsfråga. En allmän uppfattning är att länsstyrelsen i regel är mycket restriktiva. Varför gör ni inte tvärtom för att gynna en levande skärgård?

– Regeringen har uttryckligen sagt att strandskyddsbestämmelserna ska tillämpas restriktivt och utifrån den praxis som vuxit fram i domstolarna har detta slagits fast gång på gång. Sedan har vi en viss möjlighet att gynna en levande skärgård genom dispenser enligt det särskilda skälet i punkten fyra, när det handlar om dispens för utökning av befintliga verksamheter. Även punkten tre, om behovsprov-

ning, kan tillämpas för att tillgodose bland annat permanentboendes enskilda behov men tillämpningen ska som sagt vara restriktiv.

Anser länsstyrelsen att hemfridszonen i skärgården är mindre än vid hus på fastlandet?

– Nej, det handlar alltid om en bedömning i det enskilda fallet.

Länsstyrelsen kan i det enskilda fallet besluta om utökat strandskydd. I era många beslut om det är motiveringarna i stort sett de samma. Kan man då tala om att besluten tagits i de enskilda fallen?

– Det var en fråga som var uppe till prövning 2014, när regeringen fick 21 överklaganden kring detta. Men även regeringen ansåg att det hade gjorts prövningar i de enskilda fallen och i de flesta fall ansågs länsstyrelsens bedömning vara rätt.

Bryggbyggen stoppas ofta med motiveringen att bryggan skulle skugga botten vilket ska vara skadligt för växter och fiskar. Hur kommer det sig då att det finns gott om växter och fisk vid skärgårdens bryggor?

– När vi gör vår bedömning handlar det inte bara om bryggornas skuggning. En ny brygga innebär ofta ökad båttrafik, vilket får konsekvenser för naturlivet. Även själva bygget påverkar vattenförhållandena samt växter och fiskar. Bryggärenden faller dessutom ofta redan på att det inte finns särskilda skäl för att bygga en ny brygga. Därför är det inte så ofta som det biologiska syftet ensamt sätter stopp för en ansökt brygga. Som din fråga är ställd utgår du från att det är det biologiska intresset som sätter stopp för bryggorna, men så enkelt är det inte, utan det saknas vanligtvis särskilda skäl.

Vilka vetenskapliga rön visar att bryggor är skadliga för växter och fiskar?

– När vi gör våra bedömningar rådfrågar vi våra biologer. Det finns mycket forskning och många utredningar som vi hämtar stöd från samt vägledningar från bland annat Naturvårdsverket och Havsmyndigheten som vi använder. Ett par exempel på det underlag vi använder för våra bedömningar är Havsmiljöinstitutets rapport "Fritidsbåtars påverkan på grunda kustekosystem i Sve-

rige" och länsstyrelsens "Våra bryggors påverkan på växter och djur".

Bryggbyggen stoppas ofta för att det finns en trafikbrygga på ön varför länsstyrelsen bedömer att sökande inte har behov av en brygga. Vid vilket avstånd anser ni att sökande har behov av en egen brygga?

– Det går inte att säga några generella avstånd. Det gäller att göra en bedömning i det enskilda fallet. Praxis har skärpts på senare tid. Mark- och miljööverdomstolen kom med några domar 2020 där de skärpte ytterligare vilken utredning som krävs för att få bygga en ny brygga. Men för fastboende finns det möjlighet att ge dispens om bryggan behövs för att de ska kunna ta sig till fastigheten, det vill säga enligt punkten tre. Sökanden måste med utredning visa att det finns ett sådant behov.

Länsstyrelsen har fått återkommande kritik från JO och JK för att strandskyddsdispenser och bygglov dras i långbänk. Varför prövar ni fler ärenden än ni klarar av? Är det rimligt att enskilda medborgare ska bära den skada som länsstyrelsen or-

Karin Hultman.

FOTO: PRIVAT

sakar genom detta?

– Det har varit långa handläggningstider och vi har jobbat ner dem. Målet är nu att ligga på genomsnittliga handläggningstider på tre-sex månader. Vi har ett lagkrav att granska alla kommunala beslut. Vi ska ta in för prövning redan om det finns skäl att anta att lagstiftningen inte följts. Det är alltså inte val vi gör. Vi måste följa lagen. Fastighetsägare har vänt sig till JK och krävt skadestånd på grund av de långa handläggningstiderna och det har de också fått i de fall JK bedömt att väntetiden varit för lång.

JONAS HÄLLÉN
jonas@skargarden.se
Tel: 08-54 54 27 10

TEXT

Författaren och journalisten Erik Eriksson från Grisslehamn avled i februari i år.

FOTO: NORSTEDTS/ JOHAN CEDERGREN.

Arvstvist efter Grisslehamnsbon Erik Eriksson

Kammarkollegiet yrkar i stämningsansökan till Norrtälje tingsrätt på att Allmänna arvsfonden och inte hans sambo har rätt till hans arv. Enligt bouppteckningen finns dock ett bevitnat muntligt nödtestamente.

När författaren och journalisten Erik Eriksson som avled den andra februari i år fanns inga släktarvingar och inget skrivet testamente. Hans arv på 2,9 miljoner kronor ska därför tillfalla Allmänna arvsfonden menar dess ställföreträdare Kammarkollegiet. Men enligt bouppteckningen ska det finnas ett muntligt nödtestamente med en kvinna, som förmanstare. Erik Eriksson ska ha upprättat detta testamente i närvaro av två vittnen.

I juni beslutade Skatteverket att inte registrera det muntliga nödtestamentet. Det beslutet överklagades till Förvaltningsrätten, som avslag

överklagandet i slutet av september.

I EN stämningsansökan till Norrtälje tingsrätt menar Allmänna arvsfonden att Erik Eriksson inte har gjort detta muntliga nödtestamente och om han hade gjort det skulle han ha haft tillfälle att senare skriva ett formellt testamente.

Kammarkollegiet yrkar att tingsrätten ska fastställa att Erik Eriksson inte gjorde något giltigt muntligt nödtestamente och att arvet ska tillfalla Allmänna arvsfonden.

ERIK ERIKSSON föddes 1937 och flyttade efter jobb som journalist, korrespondent under Vietnamkriget och som grävande journalist på SVT till Grisslehamn 1988. Han skrev under många år krönikor i Norrtälje tidning och skrev även ett antal böcker. Bland annat serien "Kärlek och krig" som utspelade sig i Grisslehamn och skildrade dess historia från slutet av 1700-talet fram till 1945.

Skärgården har varit i kontakt med kvinnan som enligt bouppteckningen är det muntliga nödtestamentets förmanstare. Enligt henne var hon och Erik Eriksson under

flera år sammanboende i Grisslehamn. Hon kommer att fortsätta driva processen.

Sambor ärver inte varandra om det inte finns något testamente. Arvet fördelas efter arvsordningen men den efterlevande sambon har rätt att tilldelas ett värde motsvarande två prisbasbelopp 95 200 kronor.

Allmänna arvsfonden bildades för att arven efter dem utan släktarvingar och utan testamente inte ska tillfalla staten. Fondens pengar ska användas till allmännyttiga ändamål. Mottagare av pengarna ur fonden ska vara barn och ungdomar, även personer med funktionsnedsättningar och personer äldre än 65 år.

SOFIA BROOMÉ
sofia.b@skargarden.se
Tel: 08-54 54 27 10

Avslag för ändrat ändamål

Norrtälje kommun sade ja till en fastighetsägare i Gräddö att ersätta en äldre sjöbod med en ny på ett strandområde där det redan finns fyra andra byggnader. Den nya sjöboden skulle bli tio kvadratmeter större än den gamla och inhysa bastu. Länsstyrelsen rev upp beslutet. Bland annat för att den nya boden skulle bli dubbelt så stor som den äldre, att den skulle få ett större fönsterparti mot vattnet och för att dess ändamål (bastun) delvis var nytt. Detta, menar myndigheten, skulle få större avhållande effekt på det rörliga friluftslivet än den gamla boden.

LS

Gilla och följ
"Tidningen Skärgården"
facebook

KUNGÖRELSER

Inbjudan till samråd om havsbaserad vindkraftpark

Njord Offshore Wind AB avser att ansöka om tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon (1992:1140) samt lagen om kontinentalsockeln (1966:314) för att inom angivet projektområde uppföra och driva en gruppstation för vindkraft med namnet Baltic Offshore Delta.

Baltic Offshore Delta är placerat i Norra Östersjön cirka 55 km öster om Sandhamn, Värmdö kommun. Området bedöms vara väl lämpat för havsbaserad vindkraft. Vindkraftsanläggningen kommer att omfatta maximalt 300 vindkraftverk med en totalhöjd på maximalt 330 m över havsytan.

Njord Offshore Wind inbjuder härmed till ett *skriftligt samråd*, enligt 6 kap. 30 § miljöbalken, inför planerad ansökan om tillstånd. Syftet med samrådet är att informera om planerad verksamhet samt att inhämta synpunkter inför det fortsatta arbetet med ansökan.

Ett fullständigt samrådsunderlagsunderlag finns tillgängligt på:

www.njordoffshorewind.eu/pagaende-projekt/delta

Välkommen med skriftliga frågor eller synpunkter senast den 12 februari 2022.

Frågor och yttranden sänds till njord.samrad@ecogain.se eller Ecogain AB, Baltic Offshore Delta, Östra Hamngatan 17, 411 10 Göteborg.

Inbjudan till informationsmöte

17 januari kl 18.00. Djurönäset konferens, Seregårdsvägen 1, Djurhamn.

Utifrån gällande restriktioner från Folkhälsomyndigheten är antalet platser begränsade.

Anmälan med e-post och telefonnummer senast 14 januari till njord.samrad@ecogain.se.

Giltigt vaccinationsbevis krävs enligt direktiv från Folkhälsomyndigheten.

Har du svårt att läsa tidningen?

Då finns appen Akila. I den kan du läsa tidningen med både ögonen och öronen. Sätt på dig lurarna och lyssna på din tidning samtidigt som du följer med i texten.

Med tidningsläsaren Akila kan du:

- Lyssna
- Följa med i texten
- Förstora text och bilder
- Välja läshastighet

Akila är gjord för dig som har dyslexi eller andra svårigheter att läsa text.

För dig som har svårt att läsa text.

Minireningsverk anpassade för skärgården

BioKube Venus Skärgård är ett reningsverk som kan installeras på en meters djup eller mindre. Om befintlig 3-kammar-slamtank är i gott skick kan den behållas, annars kan BioKube Kombi vara ett bättre alternativ då den har inbyggd slamtank.

1.1 m

KONTAKT MATS BAUMANN
072-4020353 | mba@biokube.se
Läs mera på biokube.se

Europas största YamahaCenter!

Hög tid att beställa din båt inför nästa säsong – med leveransgaranti!

Efterfrågan är fortfarande rekordstor, så vill du vara säker på att hitta en båt till nästa säsong är det dags att agera nu!
Välkommen till Europas största permanenta båtutställning i Yamaha Center Haninge eller besök vår butik i Danderyd.

ÅRETS VÄRSTING! - Nya Finnmaster T9

Längd 9,04 m - Bredd 3,23 m - 12 personer
4 kojplatser - Motor 300-600 hk
Allt du kan tänka dig är standard, men vill du ha mer finns en lång lista med extrautrustning.

BUSTER XL

NYHET!

BUSTER XXL V MAX

NYHET!

FINNMASTER R6

NYHET!

Välkommen till vår kompletta MC- och ATV-utsällning!

ÅRETS GRYMMASTE!

MT-09 SP From The Dark Side

- EU5-kompatibel CP3-motor. 889cc
- 3,5 tum TFT-display i fullfärg
- Bifunktionella LED-strålkastare
- Quick Shift-system (QSS)
- Lätta SpinForged-hjul
- Fullt justerbar fjädring
- Farthållare

GP1800R HO

NYHET!

MAREX 330 SCANDINAVIA

NYHET!

Buster®

YAMARIN CROSS

HUSKY
FINNMASTER

YAMARIN

FINNMASTER

JEANNEAU

YAMAHA CENTER Stockholm

Haninge och Danderyd

Albybergsringen 97, 137 69 Österhaninge
Rinkebyvägen 10, 182 36 Danderyd

Butik, båt- och MC-försäljning:
måndag-fredag 10.00-18.00, lördag 10.00-15.00, söndag stängt.
Verkstad: måndag-fredag 08.00-17.00, lördag-söndag stängt.

Avsaltningsanläggningar för dricksvatten direkt ur havet

Avsaltningsmaskinen, RoLux som ingår i Lilla Östersjöpaketet är kraftfull och kompakt.

Skärgårdens favorit

LILLA ÖSTERSJÖPAKETET MED ROLUX

Vår storsäljare, Lilla Östersjöpaketet är en smidig och kraftfull paketslösning som vi rekommenderar till fritidshuset. Den är energioptimerad och kapaciteten är ca 100 liter vatten i timmen och är utbyggbar till 200 l/h i samma chassi.

Vatten är livsmedel

KVALITET OCH NYTTIGT VATTEN

Vatten klassas som livsmedel och det är därför mycket viktigt att kvaliteten på det avsaltade vattnet håller hög klass, med vår mineraltillsats Circusal™ blir det avsaltade vattnet både gott och nyttigt. Dessutom larmar anläggningen direkt ifall det skulle uppstå kvalitetsbrist i avsaltningsprocessen.

Flexibla paketslösningar för ditt hushållsvatten

Unik automatik

ANVÄNDARVÄNLIGT

Våra avsaltningsmaskiner är utrustade med unika automatiska funktioner som gör dem mycket användarvänliga.

NÅGRA EXEMPEL:

- Renspolning efter produktion
- Omsättning av lagrat vatten
- Snabbfunktion för frostskydd
- Vattenkvalitetslarm
- Larmkontroll för filterbyte
- Energisparfunktion vid vinterdrift

Gör-det-själv

ELLER INSTALLATIONSKLART

Det är enkelt att installera våra avsaltningsanläggningar, det behövs inga speciella verktyg eller kunskaper. Naturligtvis offererar vi installationshjälp där du kan utnyttja ROT-avdraget. Det krävs inget bygglov för en avsaltningsanläggning.

Enkel skötsel

MINIMALT MED UNDERHÅLL

Den årliga skötseln är filterbyte och eventuell frostskydd av membran vid säsongens slut. Du kan alltid uppgradera din anläggning att producera mer vatten ifall behovet skulle öka.

Planera din anläggning

ANVÄND VÅR ENKLA GUIDE

Oavsett vilka förutsättningar du har vill vi hjälpa dig att få ett riktigt gott och fräscht vatten. Genom att ladda ned vår planeringsguide på nätet kan du ta de mått som behövs för att planera din avsaltningsanläggning. Vårt sortiment omfattar ett flertal olika modeller för fritidshus och båtar, så du kan vara säker på att det finns en modell som passar just ditt behov. Ladda ned planeringsguiden på www.affluxwater.com

Lilla Östersjöpaketet tillverkas i Sverige med 5-års garanti och behöver endast 2 m² i golvyta.

www.affluxwater.com

08-120 20 120

BOKA ANNONSUTRYMMET AV ULF GUSTAVSSON PÅ TELEFON 08-54 54 27 03 ELLER E-POST ulf@manacan.se

Välkomna till Hjelms Bil & Släpvnagsservice!!

Vi är återförsäljare av Honda ATV samt Kawasaki ATV, Mule och vattenskotrar.

Kawasaki

Vi servar och reparerar din ATV, Mule eller vattenskotter.

Vid behov så kan vi göra enklare reparationer på plats, eller så hämtar/lämnar vi med egen arbetsbåt.

08-500 102 36

Verkstadsvägen 5,
Västerhaninge

kontakt@hjelmsbilservice.com

www.hjelmsbilservice.com

Öppnar för gårdsförsäljning av alkohol

I förra veckan presenterades utredningen om gårdsförsäljning för regeringen. Enligt utredaren Elisabeth Nilsson skulle gårdsförsäljning kunna vara förenlig med Systembolagets monopol, en slutsats tidigare utredningar inte landat i.

“Gårdsförsäljning skulle innebära en viktig omsättningsökning för dryckestillverkare, som oftast är små företag som sysselsätter 2-4 personer, samtidigt som det enligt vår bedömning inte skulle medföra någon märkbar negativ effekt på folkhälsan”, skriver hon på DN Debatt (8/12).

Utredningen, som varit en del av Januariavtalet mellan S, MP, C och L, har analyserat de EU-rättsliga förutsättningarna för gårdsförsäljning och kommit fram till att det borde vara möjligt om försäljningen är begränsad och har fokus på turismnäringen snarare än försäljningen.

Därför föreslår man nu att mindre mängder vin, sprit och öl ska kunna säljas men enbart i samband med studiebesök eller motsvarande på platsen. Dessutom ska endast

drycker som tillverkats på ett småskaligt och hantverksmässigt sätt få tillåtas för gårdsförsäljning.

Skärgårdsregionrådet Gustav Hemming (C), är positiv till förslaget.

– Det här är en stor möjlighet både för befintliga aktörer som får en snabbare och lättare kontakt med marknaden, men också för matproducenter på landsbygden som kanske nu inspireras till att testa att tillverka lokala dryckesprodukter.

SAMTIDIGT HAR förslaget fått kritik, dels från nykterhetsrörelsen som menar att det är ett hot mot folkhälsan och strider mot Systembolagets monopol. Men även från aktörer längre högerut som anser att förslaget inte är tillräckligt liberalt.

“Strikta begränsningar gör att alldeles för få dryckesproducenter får bedriva gårdsförsäljning. Producenter som inte är småskaliga omfattas nämligen inte av den föreslagna lagstiftningen”, skriver Benjamin Dousa, vd för tanke-smedjan Timbro i en replik.

Gustav Hemming anser dock att den kritiken skjuter vid sidan av målet.

– Man måste ändå se att det är betydligt bättre att man öppnar upp för de små producenterna som har de största svårigheterna att nå fram till en marknad, även om alla inte kan omfattas. Man kan ge fler företag chansen att växa, säger han och fortsätter:

– Jag ser fram emot den dagen man kan åka till Möja, gå in på Långviks krydderi och handel, ha en provning och sedan kunna köpa med sig en flaska hem.

YLVA BERGMAN TEXT
ylva@skargarden.se Tel: 08-54 54 27 04

Långviks krydderi på Möja är en av skärgårdens småskaliga producenter av alkoholhaltiga drycker.

FOTO: JOAKIM KIHLEBERG

KÖPT I SKÄRGÅRDEN

Norrtälje

Niklas Strid har övertagit **Dyvik 1:101 Lökretsvägen 6 i Vätö** av Ingrid Harriet Strid för 0 kr.

Monica Annette Berglund har köpt **Edeby 1:47 Edeby Byväg 70 i Vaddö** av Alice Gunilla Öhrn för 1,5 miljoner.

Maria Kristina Uggle har övertagit **Edeby 5:55 Nothamsvägen 102 i Vaddö** av Claes Peter Uggle för 0 kr.

Hannu Olavi Ainali har köpt **Ortala 30:6 Bredängsvägen 5 i Vaddö** av Karin Anita Wiik för 3,7 miljoner.

Eva Charlotta Roxell har köpt **Oxhalsö 1:213 i** av Anna Cecilia Maria Wall för 0,49 miljoner.

Douglas Gunnar Heilborn har övertagit **Rådmansö-Östernäs 7:2 Östernäs Byväg 28 i Norrtälje** av Berit Helena Heilborn för 0 kr.

Leif Ingvar Eriksson har köpt **Tjockö 1:73 Rökeristigen 29 i Gräddö** av Alf Håkan Freij för 2,5 miljoner.

Gregori Karamouzis har köpt **Väddö-Boda 1:7 Kallbodavägen 16 i Väddö** av Josefine Elisabeth Svensson-Larsson för 4,4 miljoner.

Ying Sun har köpt **Väddö-Tomta 2:102 Mobackens Väg 10 i Grisslehamn** av Anna Birgitta Jonsson för 2,5 miljoner.

Österåker

Johan Magnus Mats Qviberg har köpt **Anneberg 1:26 Storholmsvägen 30 i Ljusterö** av Susanne Alice Lindeberg för 15,5 miljoner.

Jannice Linnéa Steijner har köpt **Bolby 18:62 Skärsbergets Pumpväg 5 i Ljusterö** av Lars Vilhelm Jonsson för 1,9 miljoner.

Lars Göran Lundberg har köpt **Bolby 3:107 Skogshultsvägen 44 i Ljusterö** av Eva Svärdson för 1,95 miljoner.

Lena Christina Janhager har övertagit **Ingmarsö 3:52 i** av Clary Maj-Britt Margareta Hellman för 0 kr.

Anna Maria Margareta Mattsson har köpt **Stensvik 1:16 Stensviksvägen 21 i Ljusterö** av Annika Persson för 13,8 miljoner.

Per Lennart Nordkvist har köpt **Stensvik 1:97 Långvägen 4 i Ljusterö** av Jan-Peter Strömgren för 4,1 miljoner.

Alisa Blom har köpt **Tuna 4:37 Bispvägen 10 i Österskär** av SMEDBY SÄTERI AB för 5 miljoner.

Vaxholm

Anna Beth Ingegerd Johansson har köpt **Ramsö 1:158 Varvsvägen 14 i Vaxholm** av Gertrud Ingrid Larsen för 3,05 miljoner.

Frida Karin Lovisa Ericsson har köpt **Tynningö 1:274 Risholmen 12 i Tynningö** av Leif Magnus Hambræus för 11,1 miljoner.

Värmdö

Anna Charlotta Adlercreutz har köpt **Brunn 1:35 Myrvägen 13 i Ingarö** av Sten Olof Fredrik Marius för 13,15 miljoner.

Jesper Rikard Rune Isby har köpt **Hemmesta 1:165 Kolviksvägen 34 i Värmdö** av Anna Katharina Jacobsson för 4,6 miljoner.

Pia Elisabeth Kleredal har köpt **Ingarö-Evlinge 1:17 Bryggbacken 1 i Ingarö** av Monica Molin för 4,8 miljoner.

Nils Roland Truedsson har köpt **Kopparmora 2:108 Kopparmoravägen 40 i Värmdö** av Irene Hallberg för 1,8 miljoner.

Kenneth Alexander Latynski har köpt **Kopparmora 2:152 Kopparmoravägen 29 i Värmdö** av Peter Erik Nystrand för 4,15 miljoner.

Denise Linnéa Dalbjer har köpt **Kopparmora 2:388 Södra Kopparmoravägen 26 i Värmdö** av Jean-Philippe René Eugène Cousin för 6 miljoner.

Mari Liss Hall har köpt **Mörtnäs 1:180 Korholmsvägen 4B i Värmdö** av Lars Tommy Löw för 5 miljoner.

Åsa Maria Taube har köpt **Skenora 1:194 Fladenstigen 8 i Ingarö** av Craig A Cohon för 22 miljoner.

Åsa Maria Taube har köpt **Skenora 1:199 Östernäsvägen 68 i Ingarö** av Craig A Cohon för 5 miljoner.

Björn Leif Berg har köpt **Skälsmara 10:124 Alkärrsvägen 4 i Ingarö** av Madeleine Maria Björning Katthöfer för 5,5 miljoner.

Anna Malin Hidesäter har köpt **Skälsmara 2:122 Östergårdsvägen 37 i Ingarö** av Karin Elisabet Rimér för 6,2 miljoner.

Kim Lotta Björck har köpt **Tammstorp 1:36 Furuskogsvägen 13 i Djurhamn** av Conny Jan-Elis Svedberg för 3,9 miljoner.

Nina Maria Leo har köpt **Värmdövik 1:281 Grävlingsstigen 6 i Värmdö** av Anita Susanne Wanhainen för 6,35 miljoner.

Malin Ellinor Lundberg har köpt **Värmdövik 10:3 Torshällsvägen 15 i Värmdö** av Grundmaren Invest AB för 5,4 miljoner.

Liselott Helena Persson har köpt **Överby 95:1 Överbyvägen 143 i Djurhamn** av Per Anders Folke Bergholtz för 9,45 miljoner.

Haninge

Elisabet Marianne Hansson har köpt **Fåglarö 1:30 Fåglarö Mörholmen 30 i Dalarö** av Rolf Erik Regné för 6 miljoner.

Ida Kristina Gustafsson har köpt **Fåglarö 1:50 Fåglarö Ladholmen 50 i Dalarö** av Johan Anders Söderström för 13,1 miljoner.

John Arnold Rosén har köpt **Kymmendö 1:45 Horsholmarna 1 i Dalarö** av Ulla Maria Lundevall för 14,5 miljoner.

John Arnold Rosén har köpt **Kymmendö 1:46 Horsholmarna 2 i Dalarö** av Ulla Maria Lundevall för 14,5 miljoner.

Inger Anita Blom har köpt **Muskö Havsbad 3:7 Ingvaldsnäsavägen 11 i Muskö** av Susanne Marie Buchmayer för 11,1 miljoner.

Dennis Franz Johann Konstanzer har övertagit **Sundby 7:397 Breviksängen 214 i Ornö** av Hans-Dieter Konstanzer för 0 kr.

SÄLJA?

EXTREMT STOR
EFTERFRÅGAN

SKÄRGÅRDSMÄKLAREN MED MER ÄN 30 ÅRS ERFARENHET

**SPECIALIST
STRANDNÄRA
LÄGEN**

**KJELL JOHANSSON
FASTIGHETSBYRÅ**

08-641 10 00
KJFAST.SE

SKÄRGÅRDENS SPECIALISTER

BRYGGOR

Specialister på bryggor

REUTERSKIÖLD
snickeri 076-850 12 55
www.reuterskioldsnickeri.se

SVENSKA
pontonhamnar

FLYTBRYGGOR

08-340 380
www.pontonhamnar.se

BYGG & EL M.M.

Byggvaror av rätta virket

Vi levererar till Er med bil eller egen båt i mellanskärgården.

BOLIST
BERGSHAMRA

0176-260210 • www.bergshamrasag.se

Er kompletta VVS-installatör - på fastlandet och i skärgården!

08-776 12 56
RÖRBÅTEN.SE

BJÖRN PALMGVIST
VVS AB

FJK BYGG AB

Sjötransporter,
Bryggor, Gräv, Bygg.

Holmsängen, 184 97 Ljusterö
08-542 492 04, 070-716 55 56

**NORRTÄLJE
HYDRAULSERVICE**

0176-522 00
info@norrtaljahydraulservice.com
hydraulservice.com

VVSBÅTEN.SE
SÄKERVATTEN I ALLA LÄGEN!

Utför rörentreprenader
i skärgården!

070-527 12 87

ALLT UNDER SAMMA TAK

Bygg, el, ventilation, kyla, värmepumpar, våtrum, mögel- & radonsanering, avfuktning. Vi utför arbeten i skärgården.

CMK CONTRACTING **NEHAB**

Butik på Centralvägen 31, Åkersberga
08-54021008 • info@cmk.nu • www.mkc.nu

**AB Muskö
Byggvaror**

Sjöleverans i södra skärgården

08-500 460 29 • www.muskobyggvaror.se

Anno 1960

FURUSUNDS EL

BEKVÄMLIGHETSINSTALLATÖREN

www.furusundsel.se, info@furusundsel.se
EGEN SERVICEBÅT I ROSLAGEN

Rosl 0176-88424, Sthlm 08-7042275, Norrt 0176-10140

DYKARE

Allt inom VVS
- på ör och land -

Skärgårdens VVS

www.skargardensvvs.com
08-680 70 70 • vi har egen båt

Vadsmo Konsult AB

Vi hjälper er under hela byggprocessen
Besiktning • Projektledning

Vi utför arbeten i hela skärgården med egen båt

070-816 26 82, besiktning@vadsmo.se

VINDÖ BYGGVAROR AB

komplett bygghandel inklusive
hyvleri & virkesimpregnering

www.vindobyggvaror.se • 08-55 77 00 50
dagliga leveranser med bil & båt

BÅTAR, ATV M.M.

båtMagnet
båttillbehör • motor • båt • trailer

TOHATSU **TERHI**
Outboards

Fagerdalavägen 11A, 139 52 Värmdö
08-57168570 • www.batmagnet.se

Borde ditt företag
synas här?

Ring Ulf Gustavsson
på telefon 08-54 54 27 03

MÄKLARE

Castelli & Co AB
STOCKHOLMS SKÄRGÅRD

Vxl 08-662 14 10

SPECIALIST SJÖLÄGEN

KJELL JOHANSSON FASTIGHETSBYRÅ
KJFAST.SE | 08-641 10 00

Saknar du en rubrik för
din verksamhet?

Ring Ulf Gustavsson 08-54 54 27 03

TRANSPORTER, TAXI

SJÖTRANSPORTER
- Snabbt & effektivt

070-5615160
www.positionvindo.se

SKÄRGÅRDSGRUS

M/F SOLSKÄR

Levererar grus/badsand utlägges.

070-571 95 80
www.skargardsgrus.se

Transport ut i skärgården?
- Vi löser alla transporter, året om

Ressel

Godsbokning 08 731 00 25
godstransporter@ressel.se • www.ressel.se

Låt oss visa skärgården! Vi finns i den.

Reguljär direktbåt Sandhamn-Stavnsås
Båttaxi 200 p
Skärgårdsturer
Åretrunt-charter
Mat & Dryck

ROSLAGENS SJÖTRAFIK AB

"Tärnan" & "Gudungen" • 070-691 38 58
www.roslagenssjotrafik.se

NORDANVIND

leveranser i Stockholms
skärgård och Mälaren

sand • grus • jord

070-349 22 04
www.nordanvind.se

Värmdö

Skärgårdstransporter AB

Transporterar allt från grus till hus.
Även entreprenadmaskinsarbeten.

08-570 331 95, 070-331 41 10

VARV, MARINOR

FULLSERVICEVARVET

Vi tillverkar, reparerar och renoverar.
Båtbyggarskola • Fullständig varvsrörelse
Miljögodkänd båtbottentvätt

**ERIKSSONS BÅTBYGGERI
& BÅTBYGGARSKOLA AB**
BOX 15, 130 25 INGMARSÖ
0733-52 20 04, bat-service@swipnet.se

God Jul &
God fortsättning!

**LINDSTRÖMS
BÅTVARV AB**

100 år

ÄR DETTA RÄTT
RUBRIK FÖR DITT
FÖRETAG?

Boka annonsplatsen
av Ulf Gustavsson på telefon 08-54 54 27 03
eller e-post ulf@manca.se

VATTENRENING

Avsaltninganläggningar
Rent och gott dricksvatten från havet

Afflux water

www.affluxwater.com - 08-120 20 120

KOFE
pura acqua

**AVSALTNINGS-
ANLÄGGNINGAR**

Inkl. montage & driftsättning,
Snabb service med egna båtar.
www.kofewater.se

ÖVRIGT

BYGG & ENTREPRENAD I SKÄRGÅRDEN

**GRÄSKÖ
ARKIPELAG
SERVICE**

bryggor - avlopp - grunder - muddring
sjötransporter 65 ton - bogsering

0708-455863 arkipelagservice@telia.com

IT-BÅTEN
NÄTBJÖRNE AB

itbaten.se
0708-86 22 60

**PLASTSKADOR
& MONTAGE AB**

Svinninge Hamn, Åkersberga

FÖRSÄKRINGSSKADOR
08-540 272 80

**START &
GENERATOR**
SPECIALISTEN

VINDKRAFTSVÄGEN 8, STOCKHOLM
08-55633335

STARTMOTOR.SE

Verkstadstjänster

Motorsågar • Röjsågar
Snöslungor

**ÅKERSBERGA
HYRESMASKINER**

UTHYRNING • FÖRSÄLJNING • SERVICE

Sågvägen 7 • Tel. 08-540 600 95
www.hyresmaskiner.se

Skanna QR-koden
med din swish-app
och ge ditt bidrag.

Vi vill bli fler som inte skräpar ner.

Vill du hjälpa till? Gå med i Sveriges största rörelse mot skräp eller swisha 90 02 817.

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

PÅ GÅNG I SKÄRGÅRDEN

Mejla ditt evenemangstips till evenemangstips@skargarden.se eller ring 08-54 54 27 17. Vi behöver ditt bidrag senast måndag kl 12 för publicering i veckans nummer.

Fredag 17 december
NÄMDÖ
Tredje vaccinsprutan till de över 65 på läkarbåten. OBS! Tid måste bokas till Läkarbåten/Djurö vårdcentral, telefon 08-123 396 75. Telefon-tid vardagar kl 8-17. Lördag 18 december

SÖDERARM
Julbord på Söderarm - en unik skärgårdssupplelse med en vacker skärgårdsresa, hemlagat julbord som äts i Tornet (f.d. utkiken) med havet runt om och en mysigt julpyntad miljö! Resa och julbord 1900 kr per person. Kan kompletteras med bastubad

och övernattnig. Maila till info@soderarm.com eller ring 017643212.

Söndag 19 december
MÖJA
Kl 11.00 Julkrubba i Möja kyrka.

Tisdag 21 december
VAXHOLM
Första spadtaget för kajrenoveringen tas i Söderhamnen. Festligheterna börjar redan klockan 15.00 med julmarknad och utställning av lokala företag och föreningar. Mat och dryck finns till försäljning. Klockan 18.00 blir det livemusik med

sångerskan och kulturstipendiaten Lisa Lindebergh med barnkör. Klockan 18.30 tas sedan det allra första spadtaget under högtidliga former.

PÅGÅENDE:
DJURÖ
25 november-18 december serveras julbord på Djurönäset.

FURUSUND
26 november-19 december. Julbord på Furusunds världshus, med möjlighet till övernattnig med bastu och jacuzzi.

LANDSORT
26 november-20 december. Julsupé hos Svedtiljas. Nio serveringar med minst 15 smaker. Upplev julfestmiddagen lite annorlunda, njut av den sittandes ner. Julsupé 725 kronor per person. Boende, julsupé, lunch och ett glas champagne - 1 890 kronor per person. Öppet alla fredagar och lördagar. Under övriga dagar under perioden ovan gäller ett minimum på sex personer. Boka via telefon: 070-219 90 90.

SANDHAMN
26 november - 19 december. Sandhamns världshus serverar julmeny.

NÄMDÖ
Biblioteket öppet varje måndag kl 11-13.

MÖJA
Roland Svensson-museet vid Rams Mora ångbåtsbrygga har året-runt öppet mot bokning på 070 5397323. Se www.rolandsvenssonsallskapet.se.

GUSTAVSBERG
Röda Korset Värmdö-kretsen har second hand-försäljning av kläder, glas, porslin och annat till ett hem. Lördagar i december kl 11-15 på Skärgårdsvägen 11. Kl 13-15 har vi språkcafé på Skärgårdsvägen 9.

NYNÄSHAMN
Julmarknad i Godsmagasinet, mellan Nynäshamns station och Färjeterminalen. Konst och Hantverk 27/11, 28/11, 3,4,5/12, 10-23/12 Öppet kl 10.30-16.00. 24 Hantverkare deltar med keramik, mattor, silversmycken, tavlor, handstöpta ljus, läderarbeten, stickat, sytt och lite till.

Redaktionen reserverar sig för att vissa evenemang kan bli inställda med kort varsel.

SKÄRGÅRDSMARKNADEN

BÅTAR

SÄLJES
Bella 640ht
e -tech 115 hk 2020, 3 år kvar på garantin, 30km-vagn, 1600k Laxå, hydraulstyrning, Garmin 720. Pris: 180 000 kr. E-post: hazze.hl@gmail.com

Styrpulpetbåt
Timaran. Vit, grön. Evenrude 40 hk. Sjösatt Gräddö. Pris: 30 000 kr. Tel: 070 - 469 11 35

Waxholmsbåt
söker delägare, 22 x 5,50, 2 plan. Vi bygger nu ett plan till. Körning redan bokad. Du kan bli kapten ombord. För mer info Tel: 0708-18 55 22

Uttern R43
2002 med Mercury MER 1025 2004. Finns på Yxlan. Tel: 070 - 325 43 67

Bella 760
Delphine 1992. Yanmar 88hk. Ny el, bogpropeller, autopilot, ankarspel, peke, garmin 626, kylskåp, gasolspis, boggietrailer. Pris: 200 000 kr. Finns på Vindö. Tel: 0702- 18 96 95

KÖPES
Akterhyttsbåt
Ca 5 - 7m, med "walk-around"-hytt. Minst 50 hk. Mellanskärgården. Tel: 070-722 32 81

BÅTTILLBEHÖR

SÄLJES
Fem aktersnurror
2 st Penta U-21, 3 st Archimedes. Från ca 40-50-talet. Tel: 070-37 88 188

Bränslemätare
Äldre marin bränslemätare i mässing, 12,5 cm diam. Pris: 900 kr. Tel: 070-28 26 001

Ny motor på äldre båt
9,9 hk Mercury 4-takts utombordare och äldre snurrebåt av plast m träreling. Omgående leverans. Pris: 20 000 kr.

Segelbåtsvagg
stadig och delbar. Pris: 3 000kr. Finns i Täby Tel 070-28 26 001

KÖPES

Skeppsur och barometer till veteranbåt. Trasiga inget hinder. Givare, vit, till äldre Sumlog. Tel: 073 - 92 43 697

ÖNSKAS HYRA
Plats för båt
för uppställning av taximotorbåt under tak eller inomhus över vintern, för eget underhållsarbete. Referenser finnes. 8,2 x 2,6 meter, höjd 3m. 2,5 ton. Tel: 070- 269 58 44

DIVERSE

SÄLJES

Radiogrammofon
Conserton, snygg, extra separat högtalare. Pris: 400 kr. Österåker Tel: 070-28 26 001

Jordfräs/kultivator
Solett variator 5005. Gammal, väl fungerande, 80 cm. Pris: 600 kr. Norrtälje Tel: 0708-24 30 00

Projektor
Kodak Carousel S-AV 1010. Fjärrkontroll, förvaringsväska, 7 magasin S-AV 2000 i originalkartong. Pris: 600 kr. Finns i Stockholm. Tel: 070-355 33 99

Trädgårdsmöbel. 6 "fätöljer", stort bord samt liten soffa. Allt i teak. Gott skick. 100 Kr. Fynd! Tel 070-9825020.

Flytjacka och byxor
ABU Garcia. storlek XXL. Nästan som nya. Finns i Åkersberga. Pris: 750 kr. Tel: 076-21 43 144

Nya fisknät
1st. 60 m x 4,5 m, maska 45 mm, garn 0,20 Pris: 1 200kr. Strömmingsnät 30 m x 3 m, maska 20 mm Pris: 700 kr/st Tel 070- 606 19 98

Handvävda dukar
4 st, 75x75, 100x70, 100x100, 90x90 och en rosa rutig 75x80 Pris: 400 kr Tel: 070-756 22 36

Soffbord
Glasbord. Pris: 800 kr. Finns på Södermalm, Stockholm Tel: 070- 49 46 425

Hydroforer
2 st till vatten, 1000 liter/st. Pris: 2000 kr/st. Finns i Uppsala, transport kan ordnas. Tel: 070-689 98 85

Ljuslampetter
2 st i hamrad mässing, bredd och höjd 30 cm. Pris: 500 kr. Tel: 070-2826001

Luftkatalysator
Oxifor. Inköpt juni 2017. Använd endast två somrar. Pris: 3 500 kr.Finns nära Norrtälje. Tel: 070-7958666
Bordslampa
Jämtländsk av älghorn Pris: 400 kr. Tel: 070-2826001

Vedspis
Celus, bra skick förutom rostskadad varmvattenbehållare. I drift och godkänd av sotare i somras. Hämtas på ön Bergholmen utanför Grinda. Pris: 1000 kr. Tel: 070-815 23 30

Septiktank
för vattentoalett 6 kubik och slamavskiljare för kök och duschavlopp. Pris: 12 000 kr. Använda men mycket bra skick, tömda och rengjorda. Finns i Vaxholm Tel: 070-742 86 98

KÖPES

Omega speedmaster
Äldre Omega Speedmaster köpes av samlare. Även annan Omega el Lemania herrklocka. Kont. bet. Prisidé 25 000 kr av.def. Tel: 0709-428 789

ÖVRIGT
Tack!
Vill framföra ett varmt tack till Jörgen m personal på Tempo Nämdö Solvik för den mycket uppskattade och goda julbuffén som arrangerades 26-27 nov. Bernqvist Malmstedt, Kalkberget

Önskar få dela inhängnad parkeringsplats på Stavnäs

några månader under vintern. Tel 070-7324517.

BORTSKÄNKES

Vävstol
Nedmonterad, 8 trampor samt kontramarch. Vävbredd 120cm Mattsked 110 bred För avhämtning på ö norr om Gällnönäs Tel: 070-60 70 270

FASTIGHETER

KÖPES

Liten stuga
Eller torp nära havet i norr-el. mellanskärgården. Enkelt skick inget hinder. Tele: 0733-30 68 30

UTHYRES

Stugor
Unik chans att prova på att bo och driva stuguthyrning mm i Stockholms yttersta skärgård; Landsort. Utarrenderas på helår 2022. Tel: 0709- 562 561

ÖNSKAS HYRA

Permanent boende med båt eller bussförbindelse sökes av mej som byter min lägenhet i Gamla stan till en åt min son och gör mej själv bostadslös. lillis57@hotmail.com.

SKÄRGÅRDSMARKNADEN

Endast för privatannonser.
Priset för en annons med max 25 ord + 1 bild är 80 kronor.
Prenumeranter annonserar gratis.
Passa på att teckna en 3-månaders provprenumeration för bara 99 kronor.
Annonsmaterial ska vara tidningen tillhanda senast måndag kl 12 för publicering i veckans nummer.

Kontakt för annons:
Per Texta Förlag AB
Hammarby Fabriksväg 25, 8 tr,
120 30 Stockholm
08-54 54 27 10
redaktionen@skargarden.se

Kontakt för prenumeration:
pren@skargarden.se
Tel: 08-54 54 27 13

Svenska
sjöräddare smiter
från jobbet.

I Sverige har vi 2300 frivilliga sjöräddare som jobbar ideellt, utan att få betalt för sin insats. De flesta har två jobb, ett med lön och ett utan. Så tack alla arbetsgivare som låter dem släppa allt för att rädda liv till sjöss när larmet går. Läs mer på sjoraddning.se

SJÖRÄDDNINGSSÄLLSKAPET

Vi har 90-konto och kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll.

ROSLAGENS-MARINCENTER.se

600 m² båtillbehör, service
och vinterförvaring

Moorsafe-ankare © Det starkaste ankaret någonsin!

30 kg Moorsafe-ankare motsvarar förankring
med 3000 kg betongankare (Rek pris 5.900:-)

72 kg Moorsafe-ankare motsvarar förankring
med 10.000 kg betongankare (Rek pris 12.900:-)

Se video och ankartester på www.moorsafe.com

Moorsafe & linförankring med 20+ års livslängd ger
ca 70% lägre kostnad och CO2 miljöbelastning
än traditionell förankring med betongankare och
galvaniserad kätting som rostar sönder.

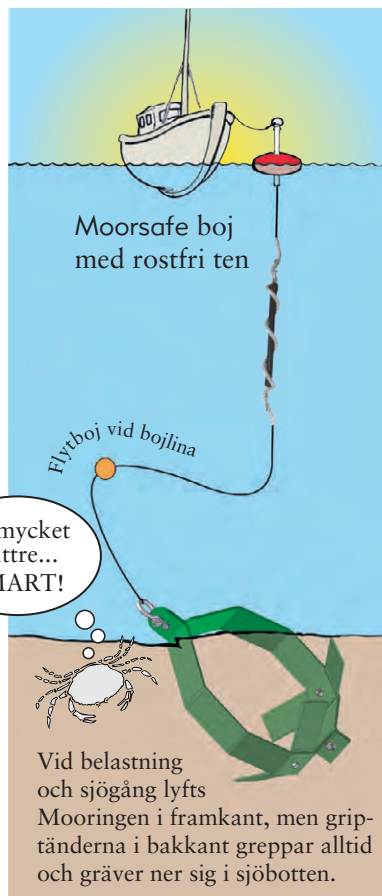
Paddla
Långhundraleden
eller skärgården

**Hyr kanot
hos oss!**

Båthamnsbutiken tel 08-540 212 10
kanotuthyrning@gmail.com

JETfloat
FLYTBRYGGOR

070-998 98 02 www.jetfloat.nu

Moorsafe boj
med rostfri ten

Flytboj vid bojlinan

Så mycket
bättre...
SMART!

Vid belastning
och sjögång lyfts
Mooringen i framkant, men grip-
tänderna i bakkant greppar alltid
och gräver ner sig i sjöbotten.

Båthamns Butiken

För ett enklare sjöliv

När din fossila motor börjar krångla
TALA MED OSS OM EL-MOTOR

Båtillbehör, El-Utombordare och Inombordare, Rib- & Gummibåtar,
Kanut-, Kajak- och Båtuthyrning. Solceller och Vindsnurror till båt och stuga.
Motorservice, Elservice, Installationer, Reparationer och mycket mer.

Båthamnsbutiken AB
Båthamnsvägen 6, SE-184 40 Åkersberga
Tel: 08-540 212 10, butiken@bathamnsbutiken.se
www.bathamnsbutiken.se

Öppet alla
dagar – hela
sommaren
Vard 9-18
Lörd-Sönd 10-15

Öppettider under vinter-
säsongen enligt hemsidan.

Rostfria bojtenar, dim. ø 60 mm

Ny smart modell 2021.

Byt din gamla rostiga bojten till en
rostfri med "livstidsgaranti".

Lämplig för bojkroppar från 60–180 L.
Kan monteras för olika höjd på bojtenen
enligt önskemål.

Längd:

100 cm (2.980:-), 150 cm (3.980:-),
200 cm (4.980:-)

Roslagens Marincenter AB, Moorsafe AB
Båthamnsvägen 6, SE-184 40 Åkersberga
Tel: 08-540 650 50, moorsafe@gmail.com
roslagens-marincenter.se • moorsafe.com

FREDAG 17/12 11.00 Arkitekturens pärlor. 11.10 The Graham Norton show. 12.00 Forum. 14.05 Skidskytte: Världscu-pen. 15.40 Simning: VM kortbana. 17.00 Nästan inget. 17.15 Fader Brown. 18.00 Rapport. 18.15 Kulturnyheterna. 18.28 Sportnytt. 18.33 Lokala nyheter. 18.45 Julkalendern: En heder-lig jul med Knyckertz. 19.00 Go'kväll. 19.30 Rapport. 19.55 Lokala nyheter. 20.00 På spåret. 21.00 Ett fall för Vera. 22.30 Rapport. 22.35 Världarnas krig. 23.30 Den svenska hiphopens pionjärer. 0.00 Sexy hands. 0.30 Det här är ditt land. 1.00 Frivillig vid fronten.

SJÖNÄRA

FASTIGHETSMÄKLARE

God jul &
Gott nytt 2022

Vi på Sjönära ser fram emot ett nytt år med fina försäljningar i skärgården.

08-522 348 00 | [INFO@SJONARA.SE](mailto:info@sjonara.se) | [SJONARA.SE](https://www.sjonara.se) [FACEBOOK.COM/SJONARA](https://www.facebook.com/sjonara) | [INSTAGRAM: @SJONARA](https://www.instagram.com/sjonara)